

NOVEMBER.

ERDÉSZETI LAPOK

LXXIV. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

11. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Megindították 1862-ben WAGNER KAROLY és DIVALD ADOLF

Felölős szerkesztő

BIRÓ ZOLTAN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1935. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárnélekok fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjert közölletnek.

(Telefon: 237—22.)

Krónika

1. *Megint egy vadászati rendelet.*

Lapunk mai számában közöljük a Földművelésügyi Miniszteriiumnak ez évben már 3-ik rendeletét, amelyik a szarvas tilalmi idejének szabályozása dolgában két hónapon belül megjelent.

Talán senki sem hangoztatta annyit, mint éppen mi, hogy a kormányzati intézkedéseknek a gazdasági élet szükségzerű követelményeihez lehetőleg gyorsan kell alkalmazkodniok és simulniok.

Meg kell vallanunk azonban őszintén, hogy az alkalmazkodásnak ezt az ütemét, módját és mértékét bizonyos mértékig túl gyorsnak tartjuk még mi is.

A mi véleményünk szerint már augusztus 1-én lehetett tudni azt, hogy augusztus 15-étől kezdve indokolt lesz-e megengedni a szarvasbika lelövését és ugyancsak lehetett tudni azt is, hogy vajjon indokolt lesz-e azt még október 20-án reggel is megengedni, vagy pedig okvetlenül be kell október 19-én este szüntetni.

S ha már így benne vagyunk a különleges terminusokban,

egyáltalán nem tudjuk megérteni, miféle komoly indok vezethette az intéző köröket a szeptember 9-ének, vagy október 19-ének kiválasztásánál.

Reméljük nem úgy történt, hogy az a dátum került bele a rendeletbe, ahol a naptárba beszúrt gombostű éppen megállott.

Mert meg kell vallanunk magunk részéről, hogy nem hallottunk és nem kaptunk semilyen komoly indokolást egyik rendelkezéssel kapcsolatban sem.

Sőt, ami a legutolsó rendelet indokolását illeti, igen erős kétségeink vannak.

Nemcsak magunk tapasztaltuk, de másoktól is hallottuk, hogy a bikák soha sem voltak a bögés végén olyan jó húsban és kondícióban, mint éppen ezidén.

Erre különben az egész tavaszon és nyáron át volt bőséges táplálékuk is reményteljes nyújtott.

Hogy az agancsfejlődés az idén gyenge volt?

Mi azt hisszük, hogy a december 15-ével megnyíló agancskiállítás nem fogja ezt az állítást igazolni.

Hiszen elég sok helyről hallottunk igazán jó eredményről jelentést.

Hogy sok bikát lőttek volna le az engedélyezett lelövési idő belső időszakában?

Nekünk erről is ellenkező információink vannak, mert úgy a szaklapokból, mint a vadászok bemondásából is arról értesültünk, hogy a nagy szárazság és világos éjszakák miatt aránytalanul sok helyen volt a bögés nagyon gyenge és éppen ezért a lelövés nagyon csekély.

Hogy sok a tehén és ezért sok a vadkár?

Ugy véljük ezen sem segít az, ha a bikának a lelövési határidejét rövidítjük meg és lehetetlenné tesszük azt, hogy a selejtezést vagy akár az erős bika lelövését is, néhány vadász a bögés utáni időre hagyhassa.

Az ilyen ötletszerűség, ami ezekben a rendeletekben nyilvánul meg, egyértelmű a rendszertelenséggel.

Mi lenne, ha valaki a gazdasági élet alaptételeit (kamat, fizetési kötelezettség, moratórium, stb.) két hónapon belül há-

romszor változtatná, mint ahogy ez most ennél a kérdésnél történt.

Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy az intézkedéseknek e módja nem kelti azt a benyomást, mintha a rendelkezéseket kiadásuk előtt valami túlságosan megfontolták és megtárgyalták volna.

Vadászati szempontból pedig véleményünk szerint számottevő kárt fog okozni.

Hogy a vadászembert micsoda kétségek elé állítja?

Gondoltak-e a rendeletet kibocsátó urak arra, hogy az igazán passzionátus vadászok nagyrésze már hónapokkal előbb iparkodik minden teendőjét, minden kötelezettségét úgy elrendezni, hogy arra a néhány napra, vagy néhány hétre tényleg szabadulni tudjon?

Ugyan tessék megmondani, hogy olyan területen, melyet többen bérelnek, de ahol egyidőben több puskás nem vadászhat, hogyan lehet a beosztást megcsinálni ilyen rendelkezések mellett?

Vagy mikorra számítson az a 2—3 ezer kilométerről idevándorló külföldi vadász, akinek ez a kirándulása súlyos ezrekbe került, arra, hogy a 3—4 hetet nyugodtan itt töltheti s nem fogja egy újabb rendelkezés a szórakozását derékban törni?

Hogy mi lesz az eredménye, azt előre megmondhatjuk.

Az, hogy mihelyest szabaddá teszik a bikalelövést, a vadászok igen nagy százaléka iparkodni fog a lelövési idő legelején meglőni, amit lehet.

Alig hiszem, hogy a gyengéket keresnék, száz százalékgig megértem, ha az erőset meglövik, mert hiszen nem tudhatják, nem lesz-e holnapután már tilalmi idő.

Csak utalunk arra, amit ezekről a változtatásokról a lap hasábjain Inkey báró úr írt.

Az ilyen rendszertelenség teljesen a kapkodás látszatát kelti, nem lehet a rendnek alapja és bizony az érdekeltek túlnyomóan nagy részénél nem fokozza valami túlságosan az intézés megfelelő voltában vetett hitet és az intézkedések tiszteletét.

Véleményünk szerint a kormányzati tényezők is a közérdek szolgálói és ha valami elhatározásuk van, jogosan követelheti a köz, hogy ezt olyan időben tegyék közzé, amikor az ehhez

való alkalmazkodás még senkinek kellemetlenséget, nehézségeket nem okoz.

Ez az, amit ezekben a kérdésekben is kérünk: tessék idejében intézkedni és talán még kérhetjük azt is, hogy az intézkedést valamennyire megokolni.

2. A hitbizományi reform.

Majdnem évtizedek óta itt van a levegőben és ma már az előkészítő retorták jórészen átment törvénytervezet áll a még igen szűkkörű beavatottak rendelkezésére.

Amennyiben a tervezetet megismerni módunkban volt, az erdőgazdasági érdekek szempontjából lényegbeli kifogást az abban foglalt rendelkezések ellen nem tehetünk.

Száz százalékgig osztjuk azt az intenciót, amely az erdőterületet a hitbizományi vagyonban meghagyni és az erdő eldarabolását lehetőleg megakadályozni kívánja.

Mert ha az új erdőtörvény megszüntette is a régi erdőtörvényben a kötött és szabad birtok között volt megkülönböztetést, mégis itt is érvényesülnie kell az új erdőtörvényben már kifejezésre jutott annak a szándéknak, amelyik az erdők elaprózását a lehetőséghez képest megakadályozni kívánja.

Akár a rendszeres gazdálkodás lehetőségét, akár az értékebb különleges választékok termelését, akár a távolabbi vidékek szükségleteinek ellátását vagy az erdőgazdasághoz szükséges szállító, feldolgozó, megmunkáló berendezések létesítését, vagy végül a munkaalkalom biztosítását és a munkaerő kiképzését vesszük is figyelembe, az erdőgazdálkodásnál a nagyobb birtokegységek mellett kell lándzsát törni.

Sőt az erdőgazdálkodás egyik legnagyobb előnyét, a bár szerényebb, de állandó jövedelmezést is csak nagyon nehezen tudjuk nagyobb birtokegységek nélkül elképzelni.

Nem zárja ez ki a kisebb gazdasági egységek létesítését, vagy létjogosultságát különösen ott, ahol a mező- vagy egyéb gazdasággal kapcsolatos kisebb erdőterület elsősorban a legelembb szükségletek fedezését hivatott biztosítani.

Ma már az erdőtörvény a nem kötött birtokokon is módot

nyujt arra, hogy azok fenntartásába és karbantartásába szükség esetén be lehessen avatkozni.

Ezért nem tekintünk aggodalommal az elé a rendelkezés elé, amelyik a kisebb területű, vagy valamely gazdasági egység kiegészítő részét nem alkotó erdőszült vagy beerdősítendő területeknek a hitbizományból leendő kiszakítását lehetővé teszi.

Sőt éppen az egységes gazdálkodás, az erdők szaporítása érdekében s a nehézségek elkerülése céljából, szívesen látnánk olyan intézkedést, amelyik lehetővé tenné azt, hogy kisebb kiterjedésű erdők, amelyek a többi erdővel összefüggésben nincsenek, a hitbizomány állagából kikapcsolhatók legyenek a szomszédos mezőgazdasági területekkel együtt akkor, ha a hitbizomány a zárterdő területét ugyanakkora kiterjedésű mezőgazdasági terület hozzácsatolásával és beerdősítésével gyarapítja.

Csak természetes, hogy ebben az esetben az erdőhöz csatolt mezőgazdasági területeket a törvény szempontjából az erdővel egyenlő elbírálásában kellene részesíteni, a kiszakított kisebb erdőkre nézve pedig továbbra is érvényben maradna az új erdő-törvényben megszabott fenntartási kötelezettség.

Az erdőterületek gyarapításához fűződő közérdeken kívül úgy a hitbizomány, mint az új birtokosok szempontjából is csak előnyt jelentene ez a megoldás.

A hitbizomány mentesülne az ilyen elszakított, különálló, kisebb területek őrzésével, kezelésével, határaiknak állandósításával és fenntartásával stb., járó aránytalan kiadásoktól.

Más részről a hitbizományból leszakítandó mezőgazdasági területek új tulajdonosai részére is megnyílnék annak a lehetősége, hogy annyi erdőterülethez jussanak, amennyi legalább a gazdaság elemi szükségleteinek ellátásához feltétlenül szükséges.

Végül emellett a megoldási lehetőség mellett szólnak a vadászati érdekek is.

Reméljük, hogy még a törvény képviselőházi tárgyalása előtt módunk és alkalmunk lesz ahhoz hozzászólni és ezeknek az óhajainknak kifejezést adni.

A fokozatos felújító vágásmód multjából a régi Magyarországon

Írta: Muzsnay Géza.

1. Bevezetés a szálerdők természetes felújításánál alkalmazott eljárások elnevezésénél uralkodó zürzavar megszüntetésére.

Sok szó esett a közelmúlt években az Erdészeti Lapokban a szálerdők természetes úton való felújításáról. Ezek a közlemények könnyen azt a téves benyomást kelthetik, hogy az elmúlt évtizedekben e téren úgyszólván semmi haladás sem történt.

Ez indít arra, hogy a szálerdők természetes felújításának a kérdéséhez hozzászóljak, a multat egy kissé felelevenítsem.

Mielőtt rátérnék tulajdonképpeni tárgyamra, hangsúlyoznom kell, hogy a „fokozatos felújító vágásmód” elnevezést én az alábbiakban a régebbi gyakorlatnak megfelelően kiterjesztem a természetes felújításnak mindazokra az alakjaira, amelyek helyes értelmezéssel az e három szó által kifejezett fogalom alá vonhatók.

Az én szerény nézetem szerint ugyanis semmi elfogadható okunk sincsen arra, hogy a szálerdők természetes felújításának különféle módjaira régebben alkalmazott egyszerű, könnyen megérthető magyar gyűjtőelnevezéseket megváltoztassuk. Ezek szerint a szálerdők természetes úton való felújítása történhetik: 1. szálaló vágás útján, 2. fokozatos felújító vágásmód segítségével, esetleg 3. pásztásvágások útján. Itt csak a két elsőt fogom tárgyalni s a harmadikra nem terjeszkedem ki, mert az sikertelenségénél fogva már amúgyis inkább csak a múlté.

1. *A szálalóvágás* lényege az, hogy a kihasználás törzsenként (szálanként), esetleg törzscsoportonként történik és

ugyanazon a területen rövidebb-hosszabb időközökkel kiterjed a vágásforduló egész tartamára.

2. A fokozatos felújító vágásmódot az jellemzi, hogy a vágásterületekről a fákat szintén nem egyszerre, hanem fokozatosan: törzsenként, avagy törzscsoportonként (esetleg kisebb területrészenként) használjuk ki, *de a kihasználás nem terjed ki a vágásforduló egész tartamára, hanem annak csak bizonyos rövidebb részére*, mondjuk: 5—30, esetleg valamivel több évre. A fokozatos felújító vágásmódnak három jellegzetes főalakját különböztethetjük meg, ú. m. a közönséges, a csoportos és a szegélyezővágásos alakot.

a) A fokozatos felújító vágásmód *közönséges alakjánál* a kihasználás rendszerint két vagy több vágásnem (pl. vető és taroló vágás, avagy előkészítő vágás, vetővágás, ritkító vagy felszabadító vágások, végső vagy tarolóvágás) alkalmazásával, többé-kevésbé egyenletesen történik.

Az egyenletességet azonban soha sem szabad erőszakolnunk. Sőt el kell térnünk attól mindannyiszor, amikor fontos érdekek megkívánják.

b) A fokozatos felújító vágásmód *csoportos alakját* (csoportos felújító vágás) az jellemzi, hogy a kihasználás az illető vágásterületen szétszórva, törzscsoportonként történik.

A fiatalos csoportok bővítése érdekében a kihasználást a csoportok körül a célszerűséghez képest végezhetjük: tarvágás-szerűleg, avagy egy a csoportot körülvevő pásztának (gyűrűnek) szálalásszerű, illetőleg vetővágásszerű, esetleg csoportos ritkítása útján.

c) A fokozatos felújító vágásmód harmadik főalakjánál, a *szegélyező (szegélyalakú) vágásnál*, a kihasználást az erdő szélein, tisztások mentén, utak, nyiladékok mellett, keskeny pászták (szegélyek) alakjában kezdjük meg, amely helyeken rendszerint találni szoktunk némi fiatalost. A fiatalos megfelelő módon való felszabadítása után, esetleg már ezt megelőzőleg, az előbbi szegély szomszédságában egy újabb szegélyre terjesztjük ki a vágást azzal a céllal, hogy ott is elősegítsük a fiatalos megtelepülését, illetőleg, hogy felszabadítsuk az időközben már megtelepült, esetleg mesterséges úton létesített fiatalost. Így foly-

tatjuk egyszerre több helyen a vágatást az egész vágásterületen mindaddig, amíg a kihasználás és a felújítás befejezést nem nyert.

Az én elgondolásom szerint teljesen elegendő a szálerdők természetes felújításánál alkalmazható eljárásoknak a fenti elnevezések szerint való csoportosítása.

Az elnevezések szűkebb határok közé szorítása mellett szól az is, hogy sok olyan eljárás van a szálerdők természetes felújításánál alkalmazott eljárások között, amely felett máris többékevésbé napirendre tértek a gyakorlatban.

A túlságos disztingválás, a túlságos felaprózása a fogalmaknak, idézte elő tulajdonképpen azt a végnélküli zürzavart, ami a különböző természetes felújítási eljárások elnevezése és csoportosítása körül uralkodik.

Ez a sok zürzavar, úgy vélem, egy csapásra kiküszöbölhető volna a fent javasolt s a gyakorlat igényeinek teljesen megfelelő, egyszerű és mindenki által könnyen felfogható csoportosítás elfogadásával.

Az egyszerűséget célzó ezzel a felfogással nézetem szerint sokkal könnyebben lehetne eredményt elérni a természetes felújítás propagálásánál is, mintha továbbra is fenntartjuk a jelenlegi helyzetet.

2. A szálerdők kihasználása és felújítása a régi Magyarországon az 1879. évi erdőtörvény életbelépte előtt. A fokozatos felújító vágásmód térfoglalása a törvény életbelépte után.

Mint úgyszólván mindenütt, a régi Magyarországon is a rendszertelen szálalgatás volt az erdők használatának a legrégibb alakja.

A nagyobb mérvű és emellett rendszertelen használatoknak legelsősorban a *tölgyesek*, főképpen a síksági és előhegységi tölgyesek estek áldozatul. A mezőgazdasági művelésre alkalmasakat kiirtották. Az erre a célra kevésbé alkalmas tölgyesekből a fák javát lassanként kiszálalgatták.

A kivételes esetekhez tartozott, ha valahol félig-meddig rendszeres fokozatos kihasználás, avagy mesterséges felújítás útján igyekeztek a tölgyerdők jövőjét biztosítani.

Ez alatt az idő alatt a tarvágás jutott előtérbe a tölgyesekben és a tölgyerdők nagy része sarjerdővé alakult át.

A *bükkösökben* a régi időkben legtöbbször csak rendszeretlen szálalás folyt. A legtávolabb fekvő, hozzáférhetetlen bükkösök őserdőjellegüket továbbra is megtartották.

A *fenyvesekben*, értve ezalatt a jegenye- és lúcfenyveseket, a régi időkben nagyrészt szintén csak rendszeretlen szálalás folyt. A szálalás után visszamaradt hézagok itt is rendszerint csakhamar felújultak magvetés útján, különösen a jegenyefenyvesekben.

A fa értékének az emelkedésével néhol (de csak a jegenyefenyvesekben) a fokozatos felújító vágásmódra, a legtöbb helyen pedig a tarvágásos gazdaságra tértek át. A felújítást utóbbi esetekben vagy a vágásterületeken állva maradt selejtesebb törzsektől várták, vagy pedig mesterséges úton, magvetéssel végezték.

Amint az erdők régi állapotának ebből a vázlatos leírásából kitűnik, a szálerdők felújítása, helyesebben felújulása a régi Magyarországon az 1879. évi erdőtörvény életbeléptét megelőzőleg legtöbbször természetes úton, magvetésből történt. De inkább csak a természet jóvoltából. Aránylag kevés erdőbirtokon alkalmaztak némileg rendszeres, fokozatos felújító vágásmódot s ennek is csak a közönséges, többé-kevésbé egyenletes alakját.

Ez az egyszerű alakja a fokozatos felújító vágásmódnak az erdőtörvény életbelépte után mindinkább általánossá kezdett válni az üzemterv szerint kezelt olvan erdőkben (tölgy, bükk, jegenyefenyő), amelyekben a természetes felújítás volt helyén az akkori felfogás szerint is.

Már ez is jelentékeny haladás volt akkoriban a multhoz képest, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a szakszerű, cél tudatos természetes felújítás alapfeltételei a legtöbb helyen hiányoztak, vagy legalább is nem voltak meg a kívánatos mértékben.

Ilyen körülmények között a rendszeres gazdálkodás s ennek a keretében a természetes felújítás térfoglalása és az ezt a célt szolgáló eljárások fejlődése önként értetőleg az erdőtörvény életbelépte után is jó ideig csak nagyon lassú lehetett.

A fejlődés lassúságában s különösen abban, hogy a fokozatos felújító vágásoknál a kihasználást a legtöbb esetben többé-

kevésbé elsiették, tagadhatatlanul jelentékeny része volt akkori erdőrendezési rendszerünknek is.

A legfőbb feladat akkoriban az volt, hogy a túlhasználato-
kat és a régi rendszertelen és nagyon nehezen ellenőrizhető ki-
használási eljárásokat a legnagyobb eréllyel megszüntessék. Eb-
ből a célból a vágatás szabályozásánál a legegyszerűbb és leg-
könnyebben ellenőrizhető mértéknek, a területnek az alapulvéte-
lét követelték meg.

Minden általánosabb érvényű, erélyesebb intézkedés rend-
szerint sablónokhoz vezet. Számos példát lehetne felhozni erre
a későbbi időkből is, amikor a „haladás” volt a jelszó min-
den téren.

Igy történt az 1879. évi erdőtörvény végrehajtásánál is.
Vezető szakembereink különben teljesen indokolt erélyessége
odavezetett, hogy az üzemtervek készítésénél túlságos mérték-
ben előtérbe jutottak az erdőfelügyelet érdekei, szemben a szo-
rosabb értelemben vett erdőgazdasági szempontokkal, amelyek
szabadabb mozgást követelnek az üzemtervek végrehajtásánál.

Ezt a megszorítást később nem volt nehéz többé-kevésbé
kiküszöbölni, ha nem is egyszerre, legalább fokozatosan, ahol
igazán megvolt az erős törekvés a fokozatos felújító vágásmód
szakszerűbb végrehajtására. Eszerint erdőrendezési rendsze-
rünknek tulajdonképpen alig jutott nagyobb szerep a fejlődés
meglassításánál, mint a fejlődést gátló, fentebb említett többi
akadálynak.

Dacára a vázolt kedvezőtlen helyzetnek, a természetes fel-
újításnak elég számos sikeres példáját tudta felmutatni a ma-
gyarországi erdőgazdaság már az 1879. évi erdőtörvény életbe-
lépését követő első 2—3 évtizedben is. Kitűnik ez Fekete Lajos-
nak az Erdészeti Lapokban már a nyolcvanas években megjelent
számos cikkéből. Az akkori felfogás szerint helyesen végre-
hajtott, fokozatos, felújító vágásokról olvashatunk mások tol-
lából is.

A sok elsietett fokozatos kihasználás mellett magam is több
helyen láttam a helyi viszonyokhoz mérten elég kedvező ered-
ménnyel és kellő szakértelemmel végrehajtott fokozatos felújító
vágásokat.

3. A fokozatos felújító vágásmód zsarnóczai rendszere és ennek fejlődése 1900-ig.

Azt hiszem nem tévedek, ha azt állítom, hogy a szálerdők természetes felújítása a régi Magyarországon a legnagyobb arányban és a legrendszeresebben a volt zsarnóczai kincstári erdőhivatal kerületében volt alkalmazásban az 1879. évi erdőtörvény életbelépte óta.

A zsarnóczai kerülethez tartozott kincsári erdők kiterjedése 1893. évi adataim szerint kerekén 56.000 kat. hold volt, amelyből a bükk (a gyertyánnal és a szórványosan előforduló többi lombfával együtt) 52%-ot, a kocsántalan tölgy 14%-ot, a jegenyefenyő 27%-ot, a lúcfenyő 5%-ot, az erdei- és a fekete-fenyő 2%-ot foglalt el. Már csak az uralkodó fafajoknál fogva is mintegy predestinálva voltak ezek az erdők a fokozatos felújító vágásmód útján való kihasználására, amelyet, bár azelőtt is alkalmazást talált itt, rendszeresebb alakban Tomcsányi Gyula honosított meg és fejlesztett bizonyos fokig a mult század nyolcvanas éveiben.

A fokozatos felújító vágásmód végrehajtására nézve kezdetben itt is az az általános rendelkezés volt érvényben, amelynek értelmében a tarolóvágás rendszerint a vetővágástól számított legfeljebb hatodik évben volt teljesítendő s eddig az ideig a vágásterületeknek felújítva is kellett lenniök. Ezt a megszorítást azonban már 1888-ban, a legelső rendszeres gazdasági terv jóváhagyásánál enyhítették felsőbb helyen. Olyképpen, hogy a tarolóvágást a vetővágástól számított 10-ik évig lehetett elhagasztani.

A következő, 1889. évben egy másik miniszteri rendelet lehetővé tette, hogy a vágás alá kerülő faállományok a rendszeres kihasználás első évét megelőző 10 évben a fatömegnek legfeljebb 25%-áig szakszerűen megritkíttassanak.

Ez a két rendelkezés lényegében 5 évről 20 évre hosszabbította meg a fokozatos kihasználás időtartamát.

Igy tehát a szabadelvű felfogás itt már az erdőtörvény életbelépte után néhány éven belől utat tört magának.

Ez volt a helyzet 1891-ben.

A Tomcsányi által meghonosított s általunk tovább fejlesztett alakja a fokozatos felújító vágásmódnak, lényegében e vágásmód közönséges alakjának felelt meg. Elvben előkészítő, vető-, egy-két ritkítóvágásból és a tarolóvágásból állott. Ettől azonban sok esetben eltértünk.

Nem fektettünk nagy súlyt a kihasználás egyenletességére sem, hanem alkalmazkodni igyekeztünk a faállomány állapotához.

A tarolóvágásnál nem kötöttük magunkat az 5 évi felújítási időtartamhoz, már csak azért sem, mert üzemterveink bizonyos mértékig szabad kezet engedtek e tekintetben. És teljesen szabad kezet engedtek üzemterveink a kihasználási sorrend tekintetében a részletes főhasználati tervben előirányzott vágásterületek keretén belül.

A *jegenyefenyvesekben* nagy súlyt helyeztünk az előkészítő vágás idejében való végrehajtására, ami által elértük azt, hogy mire a vetővágásra került a sor, a vágásterület jelentékeny részén már megvolt a jegenyefenyő fiatalosunk.

A természetes úton létrejött jegenyefenyő-fiatalos felszabadításánál azonban nem egy esetben követtünk el hibát azzal, hogy azt egy kissé elsiettük.

Hibát követtünk el a jegenyefenyvesnek természetes felújításánál az által is, hogy akkoriban még nem kerestük és nem ismertük eléggé az összefüggést a talaj állapota és a záródás helyes mértékben való megbontása között, amely összefüggésnek a mai felfogás szerint rendkívül nagy szerepe van a siker elérésénél.

Az e fajta hibák természetesen nemcsak a jegenyefenyveseknél merültek fel, hanem a többi fafajok által alkotott faállományoknál is.

A *jegenyefenyő és bükk elegyéből* álló faállományoknál arra törekedtünk, hogy a bükk által elfoglalt területnek legalább egy részét a jegenyefenyő számára hódítsuk meg. A fokozatos kihasználás megkezdésénél azt az elvet tartottuk szem előtt, hogy a faállományt egyelőre csak annyira szabad megbontani, hogy a magvetésből keletkező jegenyefenyő-fiatalos még képes legyen tenyészni, az ennél valamivel több világosságot

igénylő bükkfiatalos ellenben még ne települhessen meg nagyobb arányban.

Az *elegyetlen* bükkösök kihasználása kevés kivétellel mindenütt jegenyefenyővel való alátelepítéssel kapcsolatban történt. Itt tehát a fokozatos vágásnál főképpen az alátelepítés követelményeihez kellett alkalmazkodnunk, ami természetesen többé-kevésbé megnehezítette a feladatunkat.

A bükkösöknek (s egyúttal az elszegenedett talajú tölgyeseknek) jegenyefenyővel való alátelepítését külföldi példák nyomán, 1885-ben kezdte meg a zsarnóczai kerületben Tomcsányi Gyula. Az eljárás akkor lényegében nem volt egyéb, mint foltokba, avagy megszakított barázdákba való vetés, illetőleg ültetés, amelyet természetesen a faállomány megfelelő megritkításának kellett megelőznie.

A koros faállomány fokozatos kihasználásánál az előkészítő vágás többnyire elmaradt s a kihasználás rendszerint a faállomány vetővágásszerű megritkításával kezdődött, amit nyomban követett a jegenyefenyővel való mesterséges alátelepítés.

Kezdetben az alátelepítés alkalmával a fészkeket az egész területen egymástól előre megállapított egyenlő távolságban készítették s így azok túlnyomó része a fák és tuskók közé, szabad területre jutott, ahol a csemeték inkább ki voltak téve a megromlásnak.

Ezen az utóbbi bajon eleinte úgy igyekeztünk segíteni, hogy az alátelepítéssel addig vártunk, amíg a vetővágás útján kihasznált tüzfát a vágásterületről ki nem szállították, illetőleg szenet nem égettek belőle. Ezzel azonban elősegítettük a bükk-újulat elhatalmasodását, mert ez a várakozás, főleg szénégetés esetén, 2—3 évet is igénybe vett.

Ezért már a 90-es évek közepén áttértünk arra a rendszerre, amely szerint a bevetésre szánt fészkeket kizárólag csak az állófák és tuskók tövébe, valamint az esetleg előforduló nagyobb kövek mellé, a lejtőfelőli oldalra készítettük. Később az alátelepítésnél vetés helyett ültetést alkalmaztunk. Természetesen még így is sok gondot okozott a későbbi időkben az alátelepített jegenyefenyőknek a megvédése a bükk által való elnyomatás ellen. (Folytatjuk).

A faanyagvizsgálat okszerűsítése és nemzetközi szabályozása

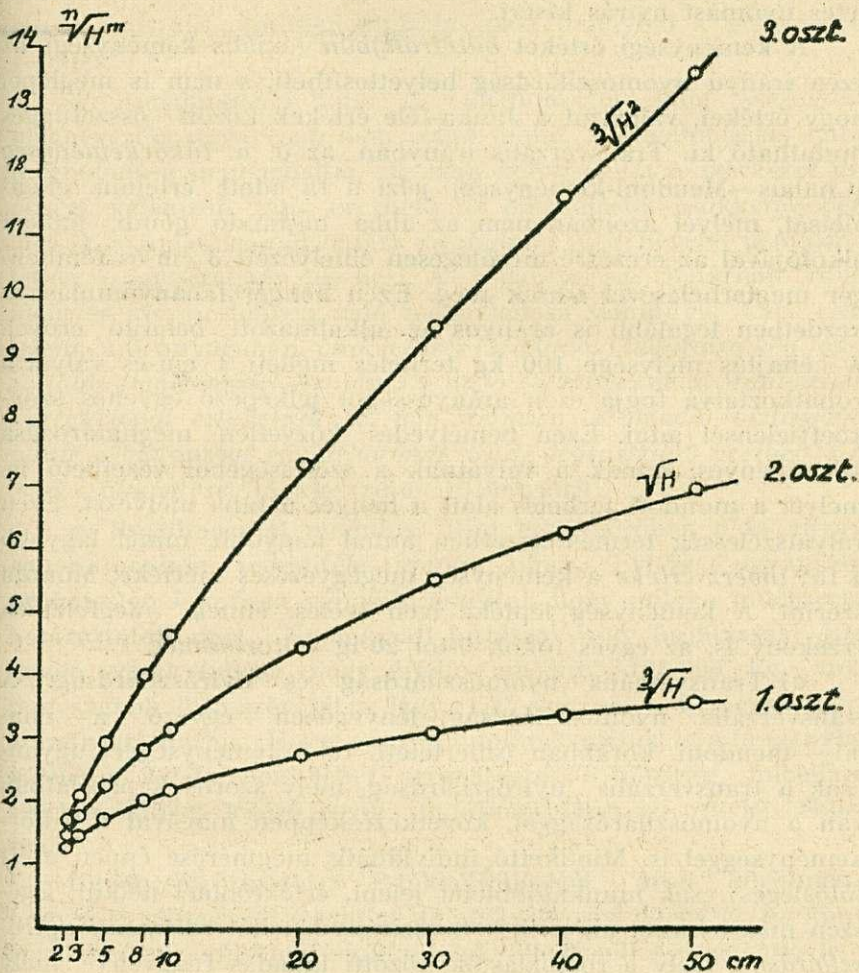
(Monnin-rendszer.)

Irta: Worschitz Frigyes okl. erdőmérnök,
erdőmérnöki doktor.

III. A szokásos kívánalmak és vizsgálati eredmények korlátozása, ill. kiküszöbölése.

A laboratóriumokban kimutatott vizsgálati eredmények legnagyobb részének közvetlen gyakorlati jelentőséget és értéket nem tulajdoníthatunk. Számításvételük legtöbbször csak hátráltatja annak a minőségi képnek a kialakulását, melyre a gyakorlatnak szüksége van. Így többek között:

a) A tengelyirányú (rostmenti) húzószilárdság a fának olyan minőségi sajátosságát fejezi ki számokban, melyek szerepe a faszervezeteknél önmagában véve alig van. A tartók nem is a rostmenti húzóigénybevételtől, hanem az azt kísérő nyomóigénybevételtől, legyen az rostmenti vagy arra szög alatt hajló irányú, ill. hasadástól, nyírástól szenvednek, melyek értéke mind alatta van a húzószilárdságnak. Ennek az értéke sem állandó, hanem ugyanazon anyagból kidolgozott próbákban is, amint láttuk, értékének háromszorosára is emelkedhetik, aszerint, hogy a próbák méretezése milyen. Ha pedig olyan húzópróbákon végezzük a minőségi vizsgálatokat, melyek veszélyes szelvénye $\frac{1}{2}$ cm², úgy megfelelően nagy tartófejek kidolgozásával a húzószilárdságra azt az értéket nyerjük, melyet ugyanazon méretű próbapálca hajlítószilárdsága eredményez, ha a Monnin-féle kiigazított formulával számolunk: kövelkezésképpen

3. sz. ábra. Monnin-féle korrekciók.

teljesen szükségtelen a húzószilárdság individuális meghatározása, melyet teljes egészében a megfelelően keresztül vitt hajlítószilárdsági mérések is pótolhatják.

b) A keménység: ugyancsak téves következtetésekre ad okot, ha azt a klasszikus német Janka-féle eljárással határozzuk meg, melynek lényege, amint tudjuk, az 1 cm-es acélgömbnek a legnagyobb körszelvényig való behajtása a fába. A fa ellenállása

itt távolról sem homogén erők eredője: a lokális és nem egyenletes nyomást nyírás kíséri.

A keménységi értéket *bütütrányban* (axiális keménység) az ezen irányú nyomószilárdság helyettesítheti, s nem is meglepő, hogy értékei, valamint a Janka-féle értékek között összefüggés mutatható ki. Transzverzális irányban, az ú. n. *tükörkeménység* (Chalais—Meudoni-keménység) jelzi a fa adott értelmű ellenállását, melyet azonban nem az abba hajtandó gömb, hanem alkotójával az erezésre mérőlegesen elhelyezett 3 cm-es fémhenger megterhelésével adunk meg. Ezen henger fábanyomulása a kezdetben legalább is arányos az alkalmazott behajtó erővel. A behajtás mélysége 100 kg terhelés mellett 1 cm-es vályatra vonatkoztatva fogja ezen arányosságot jelképező egyenes szögkoefficiensét adni. Ezen bemélyedés közvetlen meghatározása körülményes; annak a vályatnak a szélességéből vezethető le, melyet a mondott terhelés alatt a henger a fába mélyeszt. Ezen vályatszélesség természetesen annál nagyobb, minél lágyabb a fa: *inverz értéke* a keménység megegyezékes mértéke, Monnin szerint. A keménység léptéke igen széles, ennek megfelelően érzékeny is, az egyes fokok 0-tól 20-ig változhatnak.

c) Transzverzális nyomószilárdság és nyírószilárdság. A transzverzális nyomószilárdság lényegében egyező a Chalais—meudoni, korábban ismertetett, tükörkeménységgel, ugyancsak a transzverzális nyírószilárdság, mely szoros kapcsolatban van a nyomószilárdsággal, következésképpen magával a tükörkeménységgel is. Mindkettő individuális megmérése éppen ezért fölösleges; csak munkatöbbletet jelent, értéktöbblet nélkül. Egészen más tekintet alá esik a hosszirányú, tehát *rostmenti nyírószilárdság*, mely a rostpalástok közötti tapadás függvénye, mely utóbbi mértékét a *rostokra merőleges húzószilárdság* és a *hasadószilárdság* mértéke adja meg. Mint a rostmenti nyírószilárdság, úgy a rostokra merőleges húzószilárdság és a hasadószilárdság is igen értékes és nélkülözhetetlen jellemzője a faanyag minőségének, melyek összességükben igen alkalmasak az enyvezett szerkezetek (illesztések) minőségi elbírálására, valamint az egyes fafajok fajlagos műszaki sajátosságainak kipuhafolására. A hajlítószilárdsággal, valamint az alább részletezett ütőszilárdsággal egyetemben ők alkotják a fa műszaki anyagvizsgálatának

alapját. Minden más vizsgálat csak a próbatestekre sajátos egyéni minőségi értékre utal, anélkül, hogy reális alapját nyújtaná azon anyag műszaki minőségi elbírálásának, amelyből a próbatestek vétettek.

d) Rugalmassági határ. A rugalmassági határ számszerű megnevezése ugyancsak nem sokat mond. A rugalmassági határ meghaladása nem másítja, ill. nem befolyásolja a szerkezet minőségi jellemzőit (alig érezhető az ellenállások csökkenésében, hacsak a rugalmassági határt meghaladó igénybevétel nem ismételt és gyakrabban áll be). A rugalmassági határnak rövid ideig és kis mértékben való meghaladása semmiféle kárt nem jelent a fa anyagában: *csak a törés (szakadás) határaitra kell fokozottabb figyelemmel lennünk s ha a kísérleteket a Monnin-féle korrekcióval értékeljük ki, úgy teljesen elegendő biztonságot nyújt a biztonsági együtthatónak 3, de legrosszabb esetben 4-re való csökkentése.* (A klasszikus 10 helyett!)

e) Rugalmassági modulus. Mint értékmérőnek a fa anyag ismeretében semmiféle szerepe nincs. Értéke ugyanazon próbatesten is erősen változik, aszerint, hogy milyen módszerrel határozott meg. (Nyomással, húzással vagy hajlítással.) Elegendő annak tudása, hogy értéke cm^2 -kint 100.000 kg, mely nagyságnak 0.75-szörösét a lágy, 1.25-szörösét a kemény fákra vonatkozathatjuk. Hogy ezen számoknak elvileg is, a fa igénybevételeinél értéke nem lehet, arra szerző* a faanyag micelláris szerkezetünkre kitérő egyik tanulmányában is részletesebben utal.

Ugyancsak igazolja értéknélküliségét azon körülmény, hogy a rugalmassági modulus az alakváltozási görbe (2. sz. ábra) rugalmas periódusában sajátos alakváltozásaiból vezetendő le, s mint ilyen, nem számol a teljes alakváltozással, melynek mindenkor lefutása dönti el, hogy rideg, vagy hajlékony anyaggal állunk-e szemben, vagy sem. Így pl. a kőrisnek rugalmassági modulusának nagysága miatt ridegnek, a nyárnak — annak viszonylagos alacsonyága miatt — hajlékonynak kellene lenni, már pedig köztudomású, hogy mindkét fafaj egyaránt hajlé-

* Worschitz: A fa micelláris anyagismeretana, Erdészeti Kísérletek, sajtó alatt.

kony, hiszen sok fafajnál nagyobb alakváltozást és terhelést bírnak ki a törésig.

A francia szabványok éppen ezért a rugalmassági modulus helyett az ú. n. *törési ridegséget* („raideur á la rupture“) hozták be, mely az alakváltozási görbe nem rugalmas szakaszából vezethető le. Értékeit az ú. n. *ridegségi kvóták* („cotes de raideur“) adják meg, melyek a szabadalátámasztási hossz ($L = 12 H$) és a törés pillanatában elért behajlás ($= f$) mértékének viszonyával jutnak számszerűséghez: a gyakorlat szempontjából használható értékeik 20—50 között változnak. (Más alátámasztási hosszakra nézve az eltérések az alátámasztás nagyságának függvényében törvényszerűek.) Hajlékony fák a megmunkálásra (kőris, nyár), a ridegek ácsolásra, ácsszerkezetekre valók (fenyők).

A rugalmassági modulussal szemben még alátámasztják a francia ridegségi kvóták használhatóságát és célszerűségét az ú. n. *szívóssági kvóták* („cotes de ténacité“) bevezetésével, mely alatt a hajlítózsilárdság F értékének és nyomószilárdság C értékének a viszonyát értik. ($\frac{F}{C}$). A kvóta értékei 2—4 között változnak; s a fa azon anyagi sajátosságára utalnak, mely a fémek folyási periódusának felel meg (húzás alatt), s mint ilyen a diagrammban a rugalmassági határ és a törési határ közötti munkakülönbségét jelzi.

f) Az évgyűrűk irányítottsága. Főlöles az egyes vizsgálati adatokat az évgyűrűk lefutásának függvényében esetenként kimutatni; elegendő, s egyedül helyes is, ha csak az évgyűrűk palástjához párhuzamosan megterhelt próbák adatait jelezzük a keménységnél és a hajlítózsilárdságnál, sztatikus vagy dinamikus legyen is az. A hasadás, a transverzális húzószilárdság, a hosszirányú nyírószilárdság megmérésénél a támadó erő iránya olyan kell legyen, hogy az egyes évgyűrűpalástok elválását eredményezze. Minden más esetben, de különösen akkor, ha a faszövet elválása a bélsugarak irányában állott be, a kimutatott eredmények legkülönbözőbbek lesznek s a valóságnál jóval kisebbek, amit az erőhatást megelőző állapotban — a szárításkor — már beálló, de a szem előtt rejtett apró szövetelválások magyaráznak meg.

IV. A műszaki sajátosságok összegezése az ütőszilárdságban.

A fa műszaki értékmérője nagyon sokáig a húzószilárdság volt, későbbben pedig a nyomószilárdságot tekintették olyannak, mint amely az összes korábban tárgyalt és méltatott műszaki értékek összegezésének volt tekinthető. Az egyes fafajták műszaki értékét tehát a húzószilárdság, ill. a nyomószilárdság mindenkori értékeivel fejezték ki. (A hajlítószilárdságról igyekeztek hallgatni, s róla ilyen vonatkozásban, amennyire lehetett, el is tekintettek, mert értékei nagyon változók voltak, u. a. fafajon és szövetszerkezeten belül is, mégpedig a próbák veszélyes szelvényének mindenkori méretétől függően.) Az alábbiakban kimutatható, hogy a *fafajták műszaki értékmérője az ütőszilárdság*, más szóval a hajlítószilárdságnak azon faja, amikor a terhelő erő nem fokoatosan az időben, de hirtelen — ütésszerűen — nehezedik a tartóra.

α) Vegyük tekintetbe először a hajlítás diagrammját, amely regisztráló készüléken a 2. ábra szerint képeződik le, ha a tartó veszélyes szelvénye $B \times H$, anyaga homogén, az évgyűrűpalástokkal párhuzamos erő kifejtés fokozatos és a tartó közepén összpontosított, s ha végül a szabad alátámasztási hossz L . A görbe által bezárt terület W munkát jelent, s kgm -ekben adja meg a tartó törési ellenállását. Ezen görbe által bezárt terület függ:

1. A görbe egyenes szakának abcisszához való hajlásától (a görbe rugalmas periódusától), s mint ilyen, magától a *rugalmassági modulustól*;

2. a *rugalmassági határtól*, P -től;

3. a törési határ T értékétől; mindkettő a *hajlításakor* megnyilvánuló *nyomószilárdságtól* és *húzószilárdságtól* egyaránt függ;

4. az abcisszán felhordott behajlás mértékétől, a P és a T pontokban, melyek az anyag *ridegségével* kapcsolatosak;

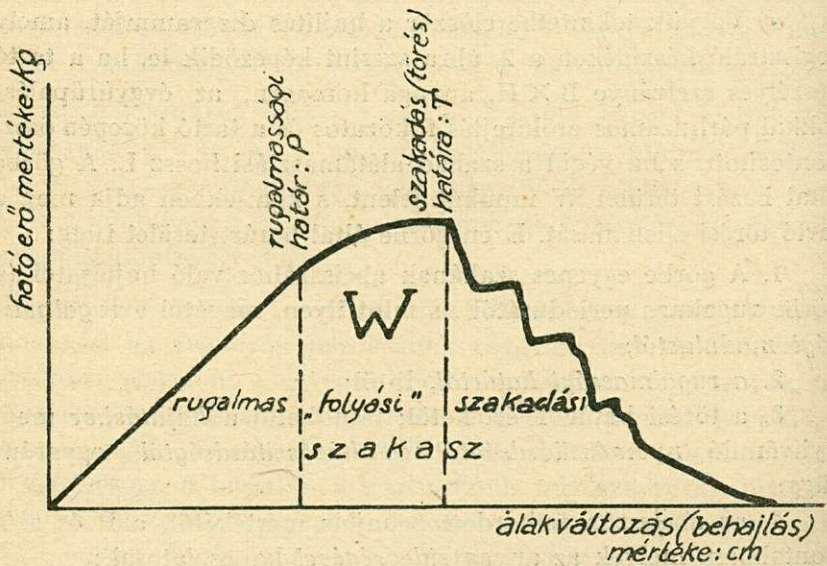
5. a törés után beálló rostellenállástól, mely a munkagörbe cikk-cakkos szakaszát több-kevesebb megnyújtással adja, s mely az évgyűrűk transverzális kohéziójától, tehát az annak mértékét megadó *hasadásszilárdságtól*, *nyírószilárdságtól* és *transverzális húzószilárdságtól* függ.

A W területé következőképpen integrálja, summája a ru-

galmassági modulusnak, a rugalmassági határnak, hajlításnak, húzó-, nyomó-, hasadó-, nyírószilárdságnak, valamint a ridegségnek.

b) Hozzuk most u. e. tartót, ill. azonos anyagból és méretszerűséggel kidolgozott tartót ütésszerűen törésre, gondját viselven annak, hogy a hirtelen ható P törőerőt közvetítő ütőkos méretei, támadó felülete az alátámasztások stb. ugyanolyanok legyenek, mint a sztatikus törés erőközvetítőjének; úgy föltéve, hogy a törőerő ugyanazon a helyen és összpontosítva hatott, a tartó törése ezen integrálnak teljesen megfelelő W kgm-es ütés után áll be.

Az ütőszilárdságból levezethető tartóellenállás (W kgm-ekben kifejezve) tehát a fent felsorolt műszaki jellemzőknek, ellenállásoknak összege.

4. sz. ábra. Terhelési diagramm.

c) Változtassuk meg az igénybevett faanyag fizikai feltételeit és a tartó szabad hosszát. Azonos egyéb körülmények mellett:

1. Az ütőszilárdság minimális az évgyűrűpalástokhoz párhuzamos erőhatások esetén, maximális, ha az erőbehatás centrifugálisan radiális, s végül a kettő között van, ha ez erőbehatás

centripetálisan radiális. Ezen eltérések fontosak erősen heterogén szöveti szerkezet mellett, ha tehát az évgyűrűk tavasz-őszi pásztyája mennyiségben és minőségben is erős eltérést mutat.

2. Ugyancsak minimális az ütőszilárdság („résilience“) $L = 12 H$ alátámasztási köz esetén. Ennél kisebb távolságok mellett fokozódik, mégpedig annak a munkának értékével, mellyel az ütés folytán az ütőkos és az alátámasztó felületek a tartó anyagába nyomulnak, ugyancsak fokozódik most azonban a rugalmas munka fellépése miatt, nagyobb alátámasztások mellett, mégpedig értékének

$$2^{2/3} = 1,59\text{-szeresével, ha } L = 24 H,$$

$3^{2/3} = 2,08\text{-szorosával, ha pedig } L = \text{az eredeti alátámasztási köz háromszorosával, tehát } = 36 H\text{-val.}$ Általánosságban

tehát az ütőszilárdság növekedése változó L mellett $\left(\frac{L}{12H}\right)^{2/3}$.

Ilyen, vagy még nagyobb szabad alátámasztási közök esetén az ütőszilárdság értékének változása sokszor rendszertelen lesz, mégpedig a beálló szövetelválások, hasadások révén. Egyszerű tartóknál ezért is, de azért is, hogy biztosságunk az értékekben a legnagyobb legyen, mindig a legkisebb ütőszilárdságot eredményező $L = 12 H$ mellett végezzük vizsgálatainkat. Kivételt képeznek az illesztett lemezekből készült tartók („Sperrholz“, „Ply-wood“, „contreplaqués“), melyeknél ezen alátámasztási köz túl kicsinynek mutatkozik, ezeknél azonban, szerkezetük miatt is, az értékeket meghamisító belső repedésektől nem kell tartani.

3. Gyöngén emelkedik az ütőszilárdság a fokozódó víztartalommal is (a bükk kivételével): a sztatikus szilárdsági értékek csökkennek ugyan, de emelkednek a behajlási értékek, úgy, hogy a tartó törési munkáját ábrázoló diagramm laposabb, elnyúltabb lesz, olyannyira, hogy a diagrammterület (W) változatlan marad.

Az ütőszilárdság a fa egyedüli szilárdsági értéke, mely a víztartalommal nem csökken, sőt, amelyik azzal emelkedik. Mivel a fajsúly a víztartalom fokozásával szintén emelkedik, következtethető, hogy az ütőszilárdság és a fajsúly között bizonyos összefüggés kell fennálljon.

d) változtassuk meg a szelvény méreteit: *Monnin* megállapította homológia-képlet szerint $W = k \cdot BH^n$, ahol $n = \frac{10}{6} - \frac{9}{3}$

vagy $\frac{8}{6}$, aszerint, hogy a próbatest anyaga milyen, k pedig az *ütőszilárdsági együttható*, mely a fa anyagát jellemzi a szelvény-méretektől függetlenül. Ezen $k = \frac{W}{6 \cdot 35}$.

A k értékét a fajsúlynégyzettel elosztva, az ú. n. *dinamikus kvótát* nyerjük $= \left(\frac{k}{D^2} \right)$, mely a fa anyagának műszaki jellemzője. Megállapítva ezen értéket azon faanyagokra, melyek főleg dinamikus igénybevételeknek tételnek ki, azt tapasztaljuk, hogy ezen dinamikus kvóta ekkor minimálisan 1, vagyis $k = D^2$ -el. Az ütőszilárdsággal szemben jól működő fák dinamikus kvótája 1—2 között változik, viszont törékenyek lesznek mindazon fák, melyek — ha nyomószilárdsági kvótájuk akár sztatikus vagy fajlagos legyen is az, vagy hajlítószilárdsági kvótájuk erős is —, ha dinamikus kvótájuk 1-nél kisebb, s 0.2-re száll alá. A romlott, vagy félig korhadt fák esete ez, melyek rosszul raktározottak (fülledtek) és szárítottak („klin drying woods“), valamint a tropikus anyagé. Ezen körülmények is rámutatnak arra az ellentmondásra, mely a sztatikus szilárdsági laboratóriumi adatok és a műhelytapasztalatok között fennáll: az ütőszilárdság meghatározása ezen ellentmondást természetesen kiküszöböli.

Gyors ellenőrző-vizsgálatok.

A sztatikus minőségi vizsgálatok a tartók méretezése szempontjából nélkülözhetetlenek: a vizsgálatok folyamán következőképpen ki nem küszöbölhetjük őket és a *laboratóriumban határozatnak meg*. A *műhelyben*, a szerkezetek munkabevétele előtt végzendők el, mégpedig egyik korábbi dolgozatunkban** már ismertetett ütőkos és mérleg segítségével, $2 \times 2 \times 30$ cm-es próbatesteken, az ütőszilárdság, tehát a *dinamikus vizsgálat*.

Egy-egy vizsgálathoz 15 másodperc szükséges. Az anyag kiválasztása az alábbi három kritérium alapján történik

1. Minimális súly; a II. fejezetben már lefoglalt sztatikus szilárdsági értékekhez viszonyítva.

2. Minimális ütőszilárdság; minimális dinamikus kvóta alakjában. (IV. fejezet.)

*** *Worschitz*. A fa fizikai-mechanikai minőségi jellemzői a Méthode-Monnin szerint. Erdészeti Kísérletek, 1932. 20 old.

3. Minimális hajlítózsilárdság; a *Monnin*-féle korrekció alapján. (II. fejezet.)

V. Összefüggés a fa külső ismérvei és sajátosságai között.

a) Botanikai azonosítás. A fák elnevezése igen zavaró akkor, ha különböző országok vizsgálati adatait akarjuk összehasonlítani: a fajták kereskedelmi neve, helyi elnevezése, tudományos meghatározásuk, s nem egyszer fordítási nehézségek, mindmennyi igen zavaró körülmény, s nem egyszer súlyos tévedésekre, vagy félreértésekre adhat okot. Így pl. a német „*Rotbuche*“ (*Fagus silvatica*) franciául „*hêtre-rouge*“, a „*Weissbuche*“ (*Carpinus betulus*) pedig „*hêtre-blanc*“, holott ez tévedés, lévén a gyertyán (*Weissbuche*) francia neve: „*Charme*“. Zavarja ezen elnevezés különösen az amerikaiakat, ki a bükk „vörös“ jelzőjét („*Rot-*“, „*Rouge-*“) annak levelére értelmezi (*Fag. silv.* var. *atropurpurea* többek között), vagy a kereskedőt, ki a fa színét érti alatta. Már pedig a „vörös“ színű bükkfa igen súlyos hiba! Nem is szólva a Németországban és Ausztriában, vagy egyéb németül beszélő országrészekben helyenként más-más értelmet adó „*Fichte*“, „*Föhre*“, „*Tanne*“, „*Kiefer*“ s így tovább elnevezésekről, melyek mind, vagy a francia „*Pin-*“, „*Sapin-*“, vagy pedig „*Épicéa*“-nak felelnek meg. A svájci „*Sapin blanc*“ nevét a kéreg színétől kapta, mely „fehér“ a francia „*Sapin pectiné*“ (*Abies pectinata*)-vel azonos, az északi országok „*Sapin blanc*“-ja pedig, mely viszont a fa színét jelzi, azonos a svájci „*Sapin rouge*“-zsal s mindkettő egyáltalában nem jegenyefenyő (melynek francia neve „*Sapin pectiné*“), hanem lúca (*Picea excelsa*), míg fordítva, az északi országok „*Sapin rouge*“-za (fa színe után) erdeifenyő (*Pinus silvestris*), s franciául „*Pin sylvestre*“ a neve. Amerikában s az angolul beszélő területeken a lúcafenyőnek (franciául „*Épicéa*“, németül „*Fichte*“), „*Spruce*“, a jegenyefenyőnek („*Sapin*“, ill. „*Tanne*“) „*Firs*“ a neve, a „*Pitchpin*“ neve „*Yellow-pines*“, s így tovább. Az elnevezésben fennálló zavaró körülmények egyedül a tudományos elnevezés feltüntetésével kerülhetők el, mely fölülte ajánlatos, hogy a helyi és kereskedelmi neveket kiegészítse. Érdekes példáját hozhatjuk fel a zavaró elnevezések tömegében az afrikai mahagóninál.

Kereskedelmi neve: *Acajou d'Afrique*, *African Mahogany*, *Afrikanischer Mahagoni*, mely származása szerint lehet (s ez igen lényeges!) *Bassam*, *Lahou*, *Gabon* (= *N'dola*), *Camerou* stb.

Helyi (népies) elnevezése: Az *Elefántcsontparton* (*Cote d'Ivoire*): *Dubb*, *Doukouma*, *Dukuma*, *Dugura*, *Humpé*, *Eckbié*, *Ecguéhié*, *Biribu*, *Dubir*, *Keguizo*, *Lokobua*, aszerint, hogy milyen négernyelvű tájról (*Apollo*, *Agni*, *Ébrié*, *Abé*, *Bariba*, *Fanti*, vagy *Attié*) származik.

Kamerunban: *N'golo*; *Zoélé*, *Houngo*. (*Jaoundé*, *Bakoko* nyelvjárásban.)

Kongóban (Közép-) és *Gabonban*: *Zaminguila*, *M'béga*, *N'dola*, *Ombéga*, *Abeubeu*, *Bilolo*, *Dilolo*. (*Pahouin*, *Vili*, *Yombé*, *Gaola*, *Setté cama*, *Loango*, *Lumbo* nyelvjárások szerint.)

Tudományos elnevezése: *Khaya ivorensis* A. Chevalier, syn. *Khaya Klainei* Pierre, *Méliaceae*.

b) Anatómiai szerkezet: Nem minden faanyagot vizsgálhatunk meg egy és ugyanazon gondosság mellett. Nagyon sok esetben meg kell elégednünk a külső szöveti jellegek alapján álló műszaki minőségi becslésekkel, melyek azonos szöveti szerkezetű próbatestek ismert értékei alapján ejtendőek meg. Az azonosági becslések a fának „erezése“ („grain“) és „szerkezete“ („texture“) alapján állanak: mindkettő az évgyűrűkre vonatkozik, de míg az első azok számával („sűrű“, vagy „gyér“), az utóbbi azok „felépítésével“ (tavaszi és őszi pászta viszonylagos mennyisége) van kapcsolatban. Hogy mindegyik a fa növekedésének, származásának, s következésképpen szöveti minőségének milyen képét adja, s milyen következtetésekre jogosít azonos, vagy eltérő fajú fák esetén, tudjuk.

Mindezen, az anatómiai szerkezetben rejlő jellegek az erdőművelési adottságokat s botanikai, klimatológiai és fiziológiai sajátosságokat elég jól adják vissza, de a műszaki sajátosságokat csak akkor, ha az anatómiai külső jellegeket az anyag fajsúlyával, ill. sűrűségével hozzuk kapcsolatba. Amint a korábbiakban láthattuk, a fa anyagának minden néven nevezendő műszaki értékmérője, bármilyen „szilárdsági“ kvóta legyen is az, a fa fajsúlyával, annak egyszerű, vagy négyzetes értékével, szoros összefüggésben van. Annak meghatározása, s lehetőleg pontos ismer-

rete tehát igen fontos, s ha módunk van arra, hogy azt a piacra kerülő érdekesebb egységekben közvetlenül, az anyag feldarabolása nélkül határozhatjuk meg, úgy a műszaki értékbecslésnek jó szolgálatot tettünk. *Szerzőnek*, a legújabb fizikai vizsgálati eljárások alapján kidolgozott fajsúly-sűrűség meghatározó módszerei (röntgenabszorpciós mérések; radiografikus, jonto- és spektrometrikus úton), melyek nemcsak laboratóriumban, hanem „kint“ a terepen is eszközölhetők (hordozható készülékek alkalmazásával), ugyancsak ezt a célt szolgálják.***

Az egyes évgyűrű-szerkezetek elnevezése:

„Fibre torse“, „Spiral grain“, „Drehwüchsig“ = csavaros lefutást jelez.

„Fibre madrée“, „Interlocked grain“ = beszorult gyűrűket jelez.

„Fibre tranché“, „Diagonal-grain“, „Kreuzwüchsig“ = szét-tartó lefutást jelez.

„Fibre ondulé“, „Wawy-grain“, „Welliges Holz“ = hullámos lefutást jelez.

„Contre-fil“, „Curly-grain“, „Gewindetes Holz“ = kajszult lefutást jelez.

S végül aszerint, hogy az évgyűrűszerkezet a fa milyen felületére vonatkozik:

„Grain en bout“, „Cross-grain“ = bütü vágásban.

„Grain en dosse“, „Flat-grain“ = éles vágásban.

„Grain en maille“, „Edge-grain“ = tükrös vágásban.

VI. A minőségi jellegek és értékmérők csoportosítása és osztályozása.

A fa minőségét a legkülönbözőbb szemszögből nézve ítéljük meg s értékét mindenkor azon minőségi számok határozzák meg, melyek az anyag alkalmazásánál elsősorban és legfőképpen szereplő igénybevételek fokmérői.

A: Esztétikai jellemzők. A fa színe, fénye, rajzolata, szaga.

B: Kémiai jellemzők. Oldó- és maceráló-képessége: érték-

* *Worschitz*, Anyagvizsgálók Közlönye, 1930., 1931., 1932. és 1933. évf. számaiban ismertetve. Zentralblatt f. d. g. Forstwesen, Wien, 1932., 1933. és 1934. évf. Actes du Congrès de Nancy 1932., Paris 1933.

szerűsége a papír-, műselyem-, lepároló-ipar, alkoholos fermentáció, drogua-kivonatok, szénítés stb. szempontjából. Tartósága: természetes antiszeptikumok és mérgek jelenléte. (Alkaloidák, oleo-résinek, csersavak stb.) Prezervatívrikus oldatok injiciálása szempontjából azok megtartása vagy felbontása. Tápanyagok jelenléte vagy hiánya a rovar- és gombakárok szempontjából. (Keményítő-, cukoranyagok.) A fáknek föld- vagy vízepítményekben való alkalmazásának lehetősége.

C: Fizikai jellemzők.

1. Víztartalom: százalékos mennyiségben, telítettségi fok, szárítási kritériumok.

2. Aszás-dagadás: abszolút értékeiben és 1 százalékos víztartalom-változásra vonatkoztatva.

3. Fajsúly-sűrűség: abszolút értéke, 15 százalékos víztartalom mellett és változása 1 százalékos víztartalom-eltéréskor.

D: Technológiai jellemzők.

1. Évgyűrű-szerkezet: „erezés“ stb.

2. Alaki kiképzés: göcsös, hibás stb.

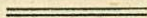
3. Megmunkálhatóság: fűrészelés, gyalulás, marás, hasítás, ragasztás (enyvezés, illesztés), lakkozás, fényezés, koptatás stb. szempontjából.

E: Mechanikai (műszaki) jellemzők.

1. Keménység.

2. Axiális kohézió: nyomószilárdság, sztatikus hajlítószilárdság. Ütőszilárdság és dinamikus hajlítószilárdság.

3. Transzverzális kohézió: hasadás és transzverzális húzószilárdság.

Az erdőgazdasági üzemtervekről

Gyakori megbeszélés tárgya volt szakemberek között és ma is az: az erdőgazdasági tervek, röviden „üzemtervek” jelenlegi alakja és összeállításának módja. Erre vonatkozólag ezen a helyen is történtek felszólalások. Így az 1930. évi X. füzetben Nagypál István, az 1934. évi XI. füzetben vitéz Ortutay Pál kollegák tesznek észrevételeket az üzemtervek összeállításáról szóló intézkedésekre, amelyek a lényeg változtatása nélkül módosíthatók volnának. Most, hogy a kihirdetett, új törvény minden erdőbirtokost kötelez üzemterv benyújtására és annak a miként való összeállítására új szabályzatot helyez kilátásba, időszerűnek látszik — az imént említett észrevételek belefoglalásával —, néhány megfontolandó tételnek a megemlítése.

Általánosságban az „erdőgazdasági üzemterv”, melynek mivolta már magából a találó elnevezésből is kiviláglik, nem egyéb, mint egy — rideg számokra épített — műszaki dolgozat, olyan, mint akár egy középítési, víz- vagy útépítési terv. Ebbe tehát semmiféle terjengősség, vagy romantika nem fér bele; ellenben tartalmaznia kell a jelenlegi állapotot, gondosan részletezve, azután pedig mindazoknak a tennivalóknak a sorozatát, amikből maga a rendszeres erdőgazdálkodás áll. Ezeket foglalják magukba az üzemtervi táblázatok úgy, hogy az általános erdőleírásra ebből a részből csak kevés marad.

Az üzemterv terjedelme mindenesetre arányos az erdőbirtok nagyságával, de mindamellet legyen lehetőleg egyszerű. Azonkívül ne csináljuk azt mi erdőmérnökök magunknak, vagy tisztán a jóváhagyó, felsőbb hatóság kívánalmainak a kielégítése céljából, hanem legelsősorban az erdőbirtokosnak, mint aki a legközvetlenebbül érdekelt. Idézem egyúttal Ortutay kollegának azt az észrevételét, hogy az üzemtervet — annak egyszerűségében — ne csak az erdőmérnök tudja kezelni, hanem maga az erdőbirtokos és nem erdész személyzete is legalább annyira, hogy ha valamely erdőgazdasági, vagy ezzel kapcsolatos mezőgazdasági kérdésben (legeltetés, köztreshasználat stb.) kíván fölvilágosítást, azt ki is tudja olvasni. Ezt az üzemterv átadásakor rövid magyarázattal, vagy az üzemtervhez csatolt jegyzettel is elérhetjük. Van egy másik maradándóbb módja is.

Az általános erdőleírásban majdnem mindenik táblázatra történik hivatkozás és pedig ugyanazon sorrendben, mint ahogy azok egymásután következnek. Ahol ez a hivatkozás történik, ugyanott egy-két szóval meg lehet adni a tábla összeállításának módját.

Követve a 14.500/920. F. M. sz. utasítás menetét, az elől jelzett megjegyzések a következők volnának:

1. lap. II. A. — Az „erdőrészlet” elnevezés nincs elég szerencsésen megválasztva, mert nem viseli magán eléggé az üzemtervi megjelölés jellegét. Ennél általánosabb értelmű, inkább dülő elnevezés és egy erdőnek bármilyen részletei lehetnek anélkül, hogy hasonló okból lettek volna ekülönítve, mint az „erdőrészlet”. Ez a név különben a kataszteri „parcellának” vagyis földrészletnek a fordítása, ami ott művelési ág és birtoklás szerint vett egység. Csakhogy amíg a kataszternél egy-egy egész község csakis ezekre az egységekre van felosztva 1-től több ezerig, addig az üzemterv az erdőbirtokot üzemosztályokra, ezeket tagokra, végül az utóbbiakat „erdőrészletekre” osztja, tagonként újból kezdődő számozással. Már az osztás folytonosságánál fogva is a „tagrészlet”, vagy még rövidebben „tagrész” is megállná a helyét, minden egyébbel való összetéveszthetés nélkül.

2. l. B. 1.-hez. — Helyi fatermési táblák összeállítása ma, Csonka-Magyarországon nem lehetséges. Szükség volna legalább három termőhelyi osztályra, ezek mindenikében legalább háromféle korosztályra (vágható, fiatal és valamely közepes). Minden fafajra külön és emellett elegyetlenek, teljes záródásúnak kellene lennie. Ez ma nincs.

A helyi fatermési táblák helyett eddig is, majdnem kivétel nélkül egyéb, az adott helyi viszonyoknak leginkább megfelelőnek látszó táblákat vettünk igénybe és ezeket másoltuk be az üzemterv II. táblájába. Ezt a lemásolt táblázatot azontúl azonban nem forgatja és nem használja senki, hanem a mindenkor zsebben hordható naptárt, újabban pedig, mint legáltalánosabbat, a Fekete Zoltán „Erdőmérnöki segéd-táblákat”.

Ez azt jelenti, hogy fölösleges a táblázatot két példányban lemásolni és ezzel is bővíteni az üzemterv tartalmát, ilyenképpen el is engedhető. Elegendő, ha a tábla nyomtatványának egyetlen ívén feljegyezzük, hogy a terv összeállításánál melyik fatermési táblával dolgoztunk. Ha nem vettük az összes t. h. osztályokat igénybe, akkor jelezni kell, hogy az üzemterv t. h. osztályának száma a könyv melyik számának felel meg.

Ha azonban az erdőrendező — megismerve a helyi növekvési viszonyokat — megfelelőnek és elegendőnek találja, ha egyszerűsítés kedvéért két-két t. h. osztály összevonásával az osztályok számát csökkenti, akkor ezen újonnan szerkesztett táblázatot egészen le kell írni,

azonkívül az ált. erdőleírásban le kell tárgyalni, hogy az így keletkezet tábla melyik közkeletű táblából származik és hogy az összevonás miként történt. Ez egyébiránt magán a táblázaton is helyet foglalhat.

*

Az utasítás 3. lap b) 2. bekezdésében ez áll: „Természetes felújítás alatt álló részletekben az anyaállomány, a már felújult rész és a még tisztásnak tekintendő rész által elfoglalt területhányadokat szintén külön-külön kell kimutatni.” Ezt kiegészíti egy jegyzőkönyvi megállapodás, ami a 13.000—1930. F. M. sz. körrendelettel adatott ki, de nem az egész szakközönségnek, hanem csak az állami erdészeti közegeknek.

Ez az utasítás a természetben felvett valóságos területi adatokat átszámítva vezeti be a többi táblázatokba. Már pedig a valóságtól eltérő adatok a könnyű áttekintést igen megnehezítik és az üzemterv kezelését csak azoknak a szakembereknek teszik lehetővé, akik úgy az utasítást, mint a teljes nyilvánosságra hozott jegyzőkönyvet ismerik, de ezek is kénytelenek először mindig a részletes erdőleírásból megállapítani, hogy a kérdéses erdőrészlet valódi területe hogyan oszlik meg. Erre nézve Nagypál István példáját hozom elő.

Egy bizonyos 52 tag a) e. részlet felmért valódi területe: 30.0 h. S. h. o. = I; fanem és kor = 100 éves bükkszálerdő.

Alatta 0.3 sűrűségűre becsült 4—6 éves gyertyán- és bükkfiatalos.

A fatömeget törzsenkénti kiszámlálással, tehát a legmegbízhatóbb módon, holdanként 150 m³-nek találta. Egybevetve a Greiner-féle fatermési tábla normál fatömegével, ugyancsak teljesen megbízható 150/303 = 0.5 záródást kapott. Megjegyzendő, hogy ez az e. részlet eredetileg 0.8 záródású volt és vetővágással lett ritkítva.

Igy a 30.0 hold terület a következőképpen oszlik meg:

100 éves bükkszálerdő	30.0 + 0.5	= 15.0 hold
5 éves bükk és gyertyán	30.0 + 0.3	= 9.0 hold
marad tisztás	. . . . .	6.0 hold
		30.0 hold.

Hogy a jegyzőkönyvnek megfelelően, ezeket a számítás útján nyert eredményeket be kellett írni:

először is a *tértáblázatba* és ott a valóságban meglévő 30.0 hold erdőt fel kell osztani 24.0 hold erdősült területre és 6.0 hold tisztásra.

Ez a 6.0 hold nem tisztás, mert akármilyen, nem teljes sűrűségű erdőben az egyes egyedek növéterén kívül egyenletesen jelentkező hézagok összessége nem „tisztás” és nem egyezik meg az „erdei tisztás” fogalmával is. Már pedig a *tértáblázat* 4. rovata tulajdonképpen ez utóbbiak részére van fentartva és most ide kerülnek be a számítások útján mutatkozó foltok összegei is, sőt a tábla végén ezeket a nem egyenmű mennyiségeket össze is kell adni.

Ugyan miféle helyzet áll elő akkor, ha a kollega nem 0.3, hanem 0.7 sűrűségű természetes fiatalossal találkozunk; ami nem lehetetlen? Akkor az előbbi számítás szerint:

100 éves 0.5 sűrűségű bükkszálerdő	15.0 hold
5 éves bükk és gyertyán 0.7 sűrűséggel .	21.0 hold

összesen: 36.0 hold.

Máris nem létező 6.0 hold többletünk van, pedig még a 0.7 sűrűségű természetes fiatalost — fokozatos, felújító vágásban — tartozom teljes sűrűségűre kiegészíteni, de még az anyafák védelme alatt. Ez újabb $30.0 + 0.3 = 9$ holdat jelent, vagyis ezek a számítások a pontosan felmért 30.0 hold helyett összesen 45.0 holdat adnak. A valóságban pedig nem áll egyéb, mint hogy a teljes sűrűségű fiatalos növétferein az anyafák növétferei is rajta állanak egy és ugyanazon a 300 holdon.

A kollega számításaiban egy kis tévedésre mutatok rá. Az ad III. pontban: "...„a talált záródási hiánynak (0.7) megfelelő terület (6.3)”... Ez alighanem csak elírás, mert az a hiány nem 6.3 hold, hanem: $30.0 + 0.7 = 21.0$ hold. Azonban a felújítási tervben nem elegendő intézkedés, hogy: "...„Természetes úton való záródása *valószínű*, de figyelemmel kell kísérni és szükség szerint pótolni”... Ehelyett a még fel nem újult 21.0 holdat szám szerint elő kell írni mesterséges erdősítésre és pedig a „*felújítandó vágásterületek*” közé, mert az az 52. tag a) erdőrészlet ma: az.

*

Tovább menve, ezeket az átszámított területeket elő kell írni a *korosztálytáblázatba* és pedig a jegyzőkönyv értelmében

6.0 holdat a tisztás rovatba
9.0 holdat az 1—20 éves rovatba
15.0 holdat a 80—100 éves rovatba

Csakhogy miután az *általános vágásterv* a korosztálytáblázat alapján készül, a következetesség nevében $6.0 + 9.0 = 15.0$ hold az V. fordulósakba írandó be. Ugyanez az elbánás érheti a többi erdőrészleteket is, amelyek részben vagy egészben felújultak és amelyekben vetővágások történtek. Igaz ugyan, hogy az *általános vágásterv* csak az első fordulósakra és még szorosabban csak az első tíz évre kötelező, a többi fordulósakok pedig csak átnézetet szolgáltatnak arra nézve, hogy az első 20 évre szóló előírás mellett a további főhasználatok tartamossága biztosítva van-e? Csakhogy ezzel az előírással 80—90 év múlva olyan erdőrészleteket kezdünk meg, amelyek még nem 100 évesek, mert még ugyanebben a vágásfordulóban telepítettük, amit csak szükségből szoktunk megtenni. Ez az egyik hiányosság, a másik a következő:

A célbavett, szabályos állapot alatt az erdőállományoknak oly berendezkedését értjük, ahol — ha nem is minden egyes korfokozat, de legalább minden korosztály képviselve legyen akkora —, lehetőleg egyenlő területen, amekkora egy-egy fordulósakra esik. Azonban azt is tudjuk, hogy ezt a szabályos állapotot nem igen érhetjük el, mert 80—100 év alatt majdnem bizonyosra vehetők olyan természetes események, amelyek ezt a remélt állapotot megzavarják. Mindamellett jelenlegi intézkedéseinkkel és tervezésünkkel ezt a szabályos állapotot, illetve annak lehetőségét, elő kell készítenünk.

Ez a jelen példaként felhozott tervben máris nem történik meg, mert ez az 52. a) erdőrészlet már ismét csak fél fatömeggel megy át a következő vágásfordulóba a 30.0 holdas, 100 éves, teljes záródású állomány helyett csak azért, mert a részletes erdőleírásban a teljes sűrűség szerint feldarabolt erdőrészletet külön részekben tárgyaltuk az egyes táblázatokban. Egyszóval áttértünk a teljes záródásra átszámított területekkel való műveletekre, holott körülbelül 30 évvel ezelőtt az I. t. h. osztályra átszámított területekkel való tervezést törölni kellett, mert az is hasonló zavarokat okozott, amennyiben eltért a valóságtól.

Vajjon ezek az átszámításokkal való műveletek emelik-e az erdőmérnöki tanulmányoknak, mint tudománynak a színvonalát, vagy az üzemtervnek műszaki értékét? Alig hihető, de úgy vélem, hogy a biztos alapra fektetett számítások és az így készült üzemterv kifogástalan összeállítása ugyanazokat a tanulmányokat és ugyanazt a körütekintő lelkiismeretességet követeli, mint a csupa átszámított adatokból álló munka. Ez az egyetlen biztos alap pedig csakis a szabatosan felmért és pontosan térképezett „*valódi terület*”. A többi megszereshető és rendelkezésünkre álló számadat: a legnagyobb fáradtsággal végzett fatömegbecslés, a termőhelyi osztály, stb. mégis csak becslés marad, — amibe az egyéni belátás is beleszól.

A már többször említett 52. tag a) részlet a következőképpen helyezendő el az egyes táblázatokba:

a tértáblázatba: 30.0 hold, vagyis változatlanul annyi erdősült terület, mint amennyi felmértetett és úgy a természetben, mint a térképen fellelhető. Elvégre ritka erdő is van;

a részletes erdőleírásba 30.0 hold, az állományleírás szintén úgy, mint az erdön látható. A sűrűség szerint való területfelosztásra itt nincs szükség. Ez a százalékos területadat akár az üzemterv készítés, vagyis rendezés alatt, akár a kezelés folyamán ott és amikor kell, mindig és könnyen kiszorozható;

a korosztálytáblázat 81—100 éves rovatába, mint főállomány, de már a 0.3 sűrűségű fiatalos innen kimarad, mert az már a következő vágásfordulóé. (Majd a részletes felújítási tervben);

az általános vágástervbe. Az, hogy ez az erdőrésztlet már megvan ritkítva, nem vonja maga után a kihasznált fatömeg pótlását más fordulószak rovására. Nagypál kollega említi, hogy pontos nyilvántartások állottak rendelkezésére. Ebből és a lejárt üzemtervből megállapítható, hogy ez a vetővágás szabályos volt-e és megengedett, mint folytatólagos használat és ez esetben nem igényelhet az erdőbirtokos pótlást, ha pedig túlhasználat, akkor meg éppen meg kell takarítani. Különben pedig akkor, amikor a fordulószak kezdődik és területe a kijelölt erdőrésztletek területeiben megvan adva, erre az időtartamra csakis az arra előírt erdőrésztletek területe és az azon található fatömeg áll rendelkezésemre, tekintet nélkül arra, hogy egyik-másik erdőrésztlet már meg van kezdve.

*

Utasítás: 5. lap C) pontjához. — Azt hiszem, hogy majdnem az összes erdőrendezéssel foglalkozóknak az óhajtását közvetítem, amikor a kifestett, grafikus táblák elengedését javasolom, amelyben korosztályonként fel kell tüntetni a *fanemek, termőhelyi osztályok* és a *sűrűség* megoszlását.

A grafikon tulajdonképpen a régi üzemtervek IV. táblájának felel meg, amit a rajz kedvéért most is erdőrésztletenként külön-külön, végig ki kell szorozni. Ez csak „pro domo” marad, de helyette ezenkívül a grafikonot kell megszerkeszteni, kidolgozni és lemásolni. Mikor pedig az erdőrendező ezzel elkészült, mint kész munkát félreteszi és azontúl feléje sem néz, mert ez az üzemrendezési munkálatok alatt többé nem kell, mint ahogy az erdőbirtokosnak és a kezelőszemélyzetnek sincs rá szüksége az egész erdőgazdálkodás folyamata alatt.

Magának az üzemtervet jóváhagyó felső hatóságnak sem lehet alkalmas, mert csak azt állapíthatja meg, hogy a grafikon, mint megkívánt kellék, csatolva van-e? Arról azonban, hogy az helyes is, nincsenek-e benne szorzási, vagy elírási hibák, vagy azoknak esetleg egész sorozata, csak úgy tud meggyőződni, ha maga a jóváhagyással megbízott előadó legalább egyik, vagy másik táblát teljesen kidolgozza. Már pedig erre különös szorgalom mellett sem juthat elég ideje, ha figyelembe vesszük, hogy az „erdőtörvény” végrehajtásával rövidesen egyszerre 50 ezer üzemterv kerül jóváhagyás elé. (Lásd: Ed. stat. I. füzet, 1929.). Ez csak „Csonka-Magyarországra” vonatkozik.

Foglalkoztam vele és úgy vélem, hogy a már kész, kiszorított táblázatnak a kétszer való lemásolása aligha kerül több időbe, mint a grafikonnak két példányban való kidolgozása és elfogadható kiállítása.

Ha a rajz helyett maga a táblázat van csatolva, a felülvizsgáló néhány, de mindenesetre kellő számú „vakpróbából” láthatja a munka hibás, vagy hibátlan voltát.

Erre a mellékletre tulajdonképpen a „Statisztikának” van szükség, azonban arra nézve is bizonyára kényelmesebb, ha kész és felülvizsgált számadatokat vesz kézhez, mintha azokat a grafikonról kell leolvasni esetleg körzövel.

Egyébiránt sem a statisztikának, sem más érdeklődőnek nem kell a kimutatásokat átnézni, mert csak a végösszegekre van szüksége.

*

6. lap: Állandó gazdasági beosztás. — Az egész birtokot feltűnő számokkal ellátott tagokra, ezeket ismét részekre bontjuk apróbb számokkal, vagy betűkkel jelezve. Ezen jelzés az erdőbirtok minden egyes erdőrésztetének külön-külön és minden kétséget kizáró: *üzemtervi elnevezése*. A tagok területi nagysága sem a helyi elnevezésű dűlővel, sem a fordulószi vágásterületekkel sem oki, sem arányossági viszonyban, vagy összefüggésben nincs. Hegyvidéken, ahol természetes választóvonalak vannak adva, kész taghatárokat kapunk, hozzájuk számítva az állandó jellegű utakat is. Ilyen adottság mellett semmi ok sincs a tagok területének rendszabályozására. Máramarosban és egyáltalában a Kárpátokban akárhány 200—300 holdas hegyoldal van, amelyeken élésebb mellékvölgyek nincsenek és az ilyen hegyoldalt — csak a tag területének kedvéért — veszélyes volna a lejt irányában nyiladékkal elválasztani. Ha a gerinc ellaposodik és nem elég éles, akkor sem szükséges a nyiladék, hanem a mindig magasabb pontot kereső méréssel meghatározott tagvonal egyes bemért pontjait 80—100 ölenként, ha kell sűrűbben, tartós jelzőkövekkel, vagy dobokkal látjuk el, ami egyébként is kívánatos az állandó pontok szaporítása végett, amik későbbi méréseknél csatlakozási pontokul használhatók.

Sikságon vagy lankás vidéken a tagbeosztásról nyiladékhálával kell gondoskodni. A taghatárok és azok területe önkényes, de a sok apró tag képzése itt sem eléggé indokolt, mert a nyiladékok területével is számolni kell. Egy ezer holdas erdőbirtokon, amely 25 tagra lett felosztva, a 4 öles nyiladékok 36.1 kat. holdat tesznek ki.

*

„A nyilvántartások vezetése kiment a divatból” — szólal fel vitéz Ortulay kollega, de megnyugtatom, mert sohasem volt valami nagyon divatban. Nemcsak a magánuradalmakban, hanem még a kincstári kezelésnél sem. Az erdőrendezők eleget panaszkodtak érte és a legtöbb erdőgondnokságnál ők maguk csinálták meg. Hogy ez az idegenkedés honnan ered, érthetetlen, mivelhogy még a leglelküimeretesebb nyilvántartás is oly igen egyszerű, mint amilyen kevés gonddal és fáradtsággal járó feladat. Ez is évenként csak egyszer és a négyféle nyilvántartás sem egy időben.

A főhasználatokat tavaszkor kell lezárni, amikor a kitermelt készlet már raktározva van, vagy ha az eladás kitermelt állapotban az erdön történik (mondjuk, hogy nem elég helyesen), a kitermelt anyag leltározása után. Az előhasználatokat és mellékhasználatokat a gazdasági év végén; az erdőműveléseket késő ősszel. És pedig:

Valamire való erdőgazdálkodás anyagszámadás nélkül ei sem képzelhető. Amikor új termelést leltározunk, azt be kell vételezni és igen különösen hangzanék az a bevételi tétel, ha annak eredete nem volna megnevezve, az pedig csak az erdőrészlet megnevezése. Még azt sem kell felírni, hogy főhasználat-e, vagy egyéb, mert az már önmagától értetődik, ha a származás helye jelezve van. A főhasználatok befejezésekor a nyert famennyiségeket erdőrészletenként összeadjuk, tömörköbméteerekre átszámítjuk és kész a nyilvántartási adat. Természetesen ha az anyagot akár az erdő szélén, akár valamely erre a célra kijelölt helyen raktározzuk, ahogy a rend is kívánja, akkor az előbb említett faanyagot a „tüzifa kész állapotban az erdön” lapon kiadásba kell tenni (itt is már erdőrészletenként külön kidási tételeken) és a „tüzifa a raktárban” lapon olyképpen kell bevételezni, hogy „az 51 tag a) c) részletből kihordott és a ... lap ... tétel alatt kiadásba tett „x—y” vegyes tüzifaanyagból ölelés után, leltár szerint bevételeztetik: (itt az egyes nyert választékok a megfelelő rovatokba kerülnek). Ez utóbbi tisztán kezelési kérdés.

A nyilvántartások mostani alakja azonban nem kielégítő, mert szűk és nem átnézetes, hanem vissza kell állítani az erdőrészletenként való nyilvántartást is úgy, mint azelőtt volt. Mellőzhetlen, mert a nyilvántartások nem csupán a revízió előkészítésére szolgálnak, hanem egy rendszeres kezelésnél az eddigi gazdálkodás mérlegének az összeállítását bármikor könnyen lehetővé kell tenni, de minden év végén, illetőleg valahányszor valamely gazdasági művelet befejeződik — mindenestre. Ebből lehet csak megállapítani, nincs-e esetleg megtakarítandó túlhasználat, vagy elmaradt erdősítés és pedig először erdőrészletenként, azután pedig az évfolyamonként való nyilvántartásban összesítve — az egész gazdasági évre vonatkozólag. A következő év gazdálkodási tervét is csak így tudjuk helyesen felállítani. Ezt nemcsak a kincstári szolgálat kívánja, hanem minden erdőbirtokosnak lehet rá igénye és bizonyára van is.

E szerint az előírástól való mindennemű esetleges eltérésnek már erdőrészletenként kell mutatkozni egyenként és pedig az első áttekintésre és ezeknek az egybefoglalása, vagyis az évfolyamonként való nyilvántartásnak a végösszege adja a mérleget, ha a félfordulósak eddig lefolyt éveire eső előírt területek összegét összehasonlítjuk az eddigi végzett műveletek összegével.

Ahogy az anyagszámítás alapja a *fa*használatok nyilvántartása-

nak, az állandóan vezetett „bérjegyzékkönyv” a felújítások nyilván-
tartásáé.

Rendszeresen vezetett erdőgondnokságokban (v. hivatalokban) a bér-
jegyzékeket ősidők óta lemásolják, mert csak abból lehet a kötelező
elszámolást, vagyis kiviteli kimutatást lelkiismeretesen összeállítani.
A kifizetett munkások névsora a bérjegyzékkönyvből természetesen ki-
marad, de a kifizetett pénzért járó teljesítménynek magán az eredeti
bérjegyzéken is rajta kell lennie. Pl.:

54. bérj.: Az 52 tag a) erdőrészletben okt. 21—26-ig elültettünk
32.600 darab 2 éves csoport tölgyesmetét 1.5/1.0 hálóban,

felhasználtatott: 42 férfi napszám à 1 pengő . . . 42 pengő

55 női napszám à 80 fillér . . . 44 pengő

Összesen: 86 pengő

Ezzel meg van adva a beültetett terület is, t. i.

$32.600 : 3830 = 8.5$ k. hold.

Ez bevezethető az erdőművelések befejezésekor az erdőrészleten-
kénti nyilvántartásba azzal a megjegyzéssel: „előírt” vagy „pótlás”,
vagy „terven kívül”. A legutóbbi pl. akkor, ha valamely közbejött ok-
nál fogva a következő félfordulószakra előírt vágásterületet ültettünk
be, illetve telepítettünk alá.

A napszámok a nyilvántartásból elmaradhatnak, de a pénzösszeg
fontos.

A jelen példa elegendő az erdőművelések nyilvántartásának egy-
szerű és könnyű vezetésére, egyéb előforduló esetek részletezése itt
most mellőzhető.

Az évenkénti nyilvántartás rovatait az erdősfítés háromféle jel-
lege határozza meg és pedig: hogy az összegezéssel a mérleg önmagá-
tól jelentkezzék, a főrovatok a fenti három, t. i. előírt, pótlás és ter-
venkívül, az alrovatok pedig mindenikben: „felújítandó vágásterület”,
„kiegészítendő fiatalos”, „tisztás”.

A kényelmesebb kezelés, de különösen az üzemtervvel való köny-
nyebb összehasonlítás végett a nyilvántartást jobb külön köttetni.

*

Azt hiszem, hogy az előírt „útépítési terv” nyomtatványa min-
den egyes üzemtervhez csatoltatott, amit jóváhagyás végett felterjeszt-
ettek, de csak igen kevés ilyen nyomtatvány lehetett kitöltve. Való-
színű, hogy a legtöbb helyen már eddig is voltak az erdőbirtkon át-
menő utak és egyrészt ez tette a tervezés mellőzését lehetővé.

Azt, hogy mely erdőrészletek vannak használatra kijelölve, az
erdőrendező már teljes részletességgel kimutatta az első 10 évre szóló
favágatási tervben, sőt a többi fordulószakokra is. „Általános útháló-
zati tervet” azonban már nem készíthet, mert ez, továbbá a tervezés-

sel járó műszaki részletek és a költségszámítás oly szoros összefüggésben vannak egymással, hogy az ezzel járó munkákat a rendezés és a kezelés között megosztani nem lehet. A katonai térképekre szemérmérték szerint rajzolt útvonalakból álló tervezés pedig egészen értéktelen, mert a katonai térképek rétegvonalai erre a célra nem elég pontosak.

Dombos, vagy éppen hegyvidéken, mert csak itt van szükség az útvonalak külön tervezésére, az első feladat a rétegvonalak pontos felvétele 10 méteres szintkülönbségekben. Ezt követi az útvonal kezdő- és végpontjának megállapítása és azután az ezen két pontot összekötő (lehető) útnyom szerkesztése rétegvonalról-rétegvonalra a megengedhető legmagasabb emelkedési százalékszámításba vételével. Ilyen útnyom azonban nemcsak egy adódik, hanem 2—3, esetleg több is. Ez utóbbiak közül kell kiválasztani a legalkalmasabbat, amelyik azonban nem mindig a legrövidebb, se nem a legolcsóbb. Hogy melyik az, az a felvett adatok szerkesztéséből és számításokból derül ki. Szóval minden egyes ilyen útnyomra a keresztiszelvényeket is fel kell venni, úttestet szerkeszteni és költségvetést készíteni.

Nagyobb erdőbirtoknál tehát már csak az első 20 évre kijelölt területen is, de különösen az egész erdőbirtokon az úthálózatnak ilyenképen való kitervezése annyi külső és belső teendővel jár, ami könnyen meghaladhatja az egész üzemrendezési munka terjedelmét. Ilyenformán nem is lehet az üzemterv tartozéka. Az útépités és tervezés úgy mint mindig, a kezelés feladata volt, mint a közlekedési és szállítási eszközök és berendezések egyáltalában és az sem kénytelen ezeket egyszerre elvégezni, hanem a szükséghez mérten esetről-esetre, sőt évek alatt.

*

Ez a néhány jegyzet volna az, ami az üzemtervek összeállítására vonatkozó eddigi eljárás és alak módosítását kívánja. Tudom, hogy a legutóbbi gyakorlat szerint a Földművelésügyi Miniszter Ur — mielőtt fontosabb szakkérdésekben végleg döntene, az ilyen természetű rendelkezések tervét az Országos Erdészeti Egyesületnek is kiadja megbeszélés végett és szerény véleményemet csak azért adtam meg, mert nagyon valószínűnek tartom, hogy ezzel több és érdemesebb kollegám is egyetért.

Mezey Rezső.

A menyét-félék erdőgazdasági jelentősége

*A magyar mezei vagy pusztai görény.
(Mustela Eversmanni hungarica Éhik).*

Dr. Éhik Gyula a mezei görényről írt tanulmányában kimutatta, hogy a pusztai görénynek (*Mustela Eversmanni* Less.), amely Nyugat Szibéria és Dél-Oroszország steppéin fordul elő, egy alfaja nálunk is él. Ez a görényfajta a magyar pusztán alakult ki, vagyis hazánk őslakója, amely a jégkorszak utáni pusztákon élő *Mustela Eversmanni* Soergeli Éhik közvetlen leszármazottjának tekinthető.

A mezei görény színe szalmasárga, a lábak, a fark és a mell barnásfekete. Nagyságra nézve akkora, mint a közönséges görény. A közönséges és mezei görény között a főkülönbség nem a színben, hanem a koponyaalkatban és a fogazatban van.

A mezei görény koponyája a szemüreg mögött, a szemüreg mögötti nyúlvány közelében erősen befűződött, a befűződés szélei szétartótk. Az alsó utolsó zápfog igen kicsiny. Ezzel szemben a közönséges görény koponyáján a befűződés, melynek helye jóval hátrább van, nem szembetűnő és a befűződés szélei párhuzamosak.

A *Mustela Eversmanni hungarica* fogazatát Éhik a következőképpen írja le: „A felső első előzápfog igen gyakran, az esetek 50 százalékában kétgyökerű. Az állkapocs közepes magasságú és annak megfelelően vékonyabb, mint a *robustus*-é. Az alsó tépőfog erőteljesen fejlett (8.7 mm), az utolsó alsó zápfog néha teljesen hiányzik, ha megvan, akkor kicsi (1.7 mm). Az alsó zápfogsor ennek megfelelően gyengébb (17.7 mm). (L. Dr. Éhik Gyula: „A mezei görény [*Putorius Eversmanni* Less] előfordulása hazánkban.” *Nimród Vadászujság* 1927. évfolyam 132. old.)

Dr. Éhik megállapítása szerint a mezei görény az Alföldön mindenütt otthonos, de a Dunántúlon sem ritka. A mezei görény a sűrű erdősegeket kerüli, az erdőnek legfeljebb csak a szélén található. Leginkább a kötöttebb talajú sík mezőket, legelőket, kaszálókat kedveli. Lakását mindig a föld alá, rendszerint önmaga ássa. Előfordul azonban az is, hogy a hörcsög földalatti vackát foglalja el és alakítja át. Néha behúzódik az emberi lakások közelébe, de akkor is önásta lyu-

kakban húzódik meg, nem úgy mint a legközelebbi fajrokona, a közönséges görény, amely farakások, kövek alatt, csűrökben, szénapadlásokon stb. keres magának menedéket. Megjegyzendő, hogy kotorékat csak a nőtény készít. A hímek kő-, vagy farakások, szalmakazlak stb. alatt tartózkodnak. (Vásárhelyi szerint).

Jellemző a mezei görény életmódjára még az is, hogy az egeret nem futtában fogja el, hanem fészkből ássa ki. Vásárhelyi István szerint, különösen az erdei egér (*Apodemus sylvaticus* L.) és a mezei pocok (*Microtus arvalis* Poll.) képezik főtáplálékát. Az erdei egeret, ha válogathat, előnyben részesíti. Előfordul, hogy 8—10 egérfészket is felbont naponta. Vásárhelyi és Kwaysser megfigyeléseik szerint a házi és vadszárnyas állományra teljesen veszélytelen.

„A mezei görény a vadász szempontjából sem mondható káros állatnak, a gazdára nézve pedig a leghasznosabb állatok egyike. Ártatlanságát, illetőleg hasznosságát eléggé bizonyítja az a körülmény, hogy annak a 25—30 példánynak, amely kezeim között megfordult, gyomrában többnyire egér, hörcsög s nagyon sok rovarmaradványt találtam. Ártatlansága mellett szól, hogy gyakorisága ellenére baromfit vagy galambot egyetlen esetben sem bántott. A szérűskertben, ahol jelenlétét kétségtelenül megállapíthattam, a kertcsősz tyúkjai az akácfákon éjszakáznak s mégsem fordult elő, hogy azokban kárt tett volna. Ebből arra is következtettem, hogy fára nem mászik.”

„Tányérvas csapdámba, — melyet nem mezei görény, hanem más rokonai ellen állítottam fel —, csalétkül földarabolt verebet, galambot és tojást alkalmaztam. Ilyen csalétekkel sok közönséges görényt, menyétet, nyestet s nyusztot fogtam s ezzel szemben soha egyetlen mezei görényt sem! Ez a megfigyelés is kétségtelenül amellettszól, hogy madarakra, tehát baromfiakra sem vadászik.” (Bréhm: Az Állatok Világa 4. kötet, 400. old., újkiadás. Kwaysser Viktor intéző megfigyelése).

Ezek az adatok bizonyítják, hogy a mezei görény egyike a leghasznosabb ragadozóknak, melyet a gazdának nemcsak kímélni, hanem védelmébe is kell venni.

A görényekkel kapcsolatosan, mint fajváltozatról még a vadászgörényről (*Mustela Eversmanni furo* L.) tesztek említést, mely a mezei görénynek kitenyésztett albinotikus alakja, amire koponya alkata és fogazata a bizonyíték. Nagysága körülbelül a közönséges görénnyel megegyezik. A szelidítés révén a szervezetének ellenálló képessége annyira legyengült, hogy teljesen az ember ápolására szorul. Vadászgörényt csakis fogságban találunk. Rendszerint valamilyen ládában, vagy ketrechen tartják, tejeszemlyével, vagy frissen leölt állatok húásával táplálják. A hideg iránt nagyon érzékeny. Évente kétszer-háromszor párosodik. Párosodás után hat hétre 4—7 fiat kölykezik, melyek 4—5 hétig vakók.

Párosodik a közönséges görénnyel is. Az ilyen kereszteződésből származó korcsok inkább a közönséges görényhez hasonlítanak, szemük fekete, a hideget is jobban türik.

Különösen üregi nyúl vadászatára használják. Eltartásuk aránylag sok költséget igényel. Nálunk elég ritkán találkozunk vele.

A közönséges menyét. (Mustela nivalis L.)

Állatvilágunk legkisebb és legfürgébb ragadozója a menyét. A hím mindig nagyobb és erőteljesebb, mint a nőstény. Színe vöröses-barna; a hasirész, a lábak belső oldalai és a felső ajak szélé fehér. Magasabb helyeken télen az egész bundája fehér. Nálunk meglehetősen ritka tiszta fehér télibunda.

Párzása úgylátszik nincs időhöz kötve, mert az év különböző részében találtam menyétkölykeket. A nőstény 5 heti vemhesség után 5—8 fiat hoz a világra. Fiait sokáig szoptatja és veszedelem esetén bátran védelmezi. Ha nyugtalanítják, fiait, egyenként szájába véve, biztosabb helyre cipeli. Fiatal korban elfogott menyétek könnyen felnevelhetők és megszelidíthetők.

A menyét mindenütt közönséges. Megtalálható a hegyes vidéken éppen úgy, mint a síkságon. Erdőn, mezőn, emberi lakások közelében, mindenütt jól érzi magát. Különösen faodúkat, kőrakásokat, régi, repedezett falakat, patkány-, egér-, ürgelyukakat keres fel előszeretettel. Télen istállókban, szénapadlásokon, pincékben húzódik meg. Nappal épügy vadászik, mint éjjel.

Táplálékát főként kártékony rágcsálók képezik. Minden mozgó lényt megtámad, amiről föltételezi, hogy megbirkózhatik vele. Nagy pusztítója a házi és mezei egérnek, a pocok, patkány, ürge és hősöngnek. Elfogja a fiatal mezei és üregi nyulát. Ha szerét teheti, nagy pusztítást végez a baromfiak között. Kirabolja a földön költő madarak fészket, ezenkívül megfogja a hullóket, kétéltűeket és végül szívesen fogyasztja a különféle rovarokat is.

Főtáplálékát azonban mégis csak a rágcsálók képezik.

„Van a menyétnek egy áldozata — írja Ötvös Balázs, a Nimród Vadászlap 1922. évfolyam 9. oldalán „A menyét irtása” c. cikkében —, amelyik jobban csábítja, mint bármi a világon. Ha annak a hangját hallja, rohan a hang irányába eszeveszetten, meggondolatlanul, vigyázatlanul. Ez a csábító: az egér.”

Dr. Lovassy Sándor: „Magyarország gerinces állatai és gazdasági vonatkozásai” c. munkájában a következőket olvashatjuk a menyétről: „A menyét gazdaságilag nem jelentéktelen, hasznos tényező, mert főként egérpusztító s a menyétfélék eme legközönsége-sebb fajtát a mezőgazda az egerek és a pocok egyik tizedelőjének tekintheti. Ha baromfihoz nem férközhetik, a gazdának úgy szólván

semmi kárt sem okoz; mégis azt tapasztaljuk, hogy ahol csak tehetik, elpusztítják. A gazda részéről tehát oltalmat érdemel. Ugyanez áll a kertész és erdész nézőpontjából is.”

Veress Gábor a „Nimród Vadászugság” 1928. évfolyamának 247—250. oldalakon „A menyétről” c. cikkében azt írja: „Mint hogy az apró rágcsálók képezik legkedvesebb eledelét s ezekre vadászat legszívesebben, a tömegesen jelentkező egerek nyomában rendszeren a menyét is nagyobb számmal jelentkezik s oly években, amikor sok az egér, a menyét is sűrűn népesíti a mezőiséget...”

...Az egerek pusztulásával — amiben föltétlen nagy érdem illeti a menyéteket —, azután ők is megint eltűnnek, szétszóródnak a gyérebb zsákmányt nyújtó vidékekre...

Mezőgazdasági szempontból azonban igen hasznos a gazdának megbecsülhetetlen szolgálatokat tesz éppen a kártékony rágcsálók nagymérvű pusztulása által...

...A baromfiudvarban néha-néha okozott kárral szemben bőven kárpótolja a gazdát azzal, hogy nemcsak szántóföldjét, de magtárát s házatáját is megtisztogatja a rágcsálók haszontalan, káros fajzatától.”

Brehm „Az Állatok Világa” c. mű 4. kötet 411. oldalán a következőket írja: „Arra a jelentékeny haszonra való tekintett, melyet a menyétnek köszönhetünk, ezt a hasznos kis állatkát inkább hathatósan védenünk kell, ahelyett, hogy pusztítjuk. Nyíltan bevallhatjuk, hogy egérfogásra egyetlen más állat sem olyan alkalmas, mint a menyét. Az a kártevés, amelyet esetleg egy rosszul bezárt tyúkólban, vagy galambdúchan rovására írhatunk, hasznossága mellett számításba sem jöhet.”

Még vadászati szempontból is teljesen jogtalan a menyét ok nélkül pusztítása. Egyedül csakis a mesterséges fácánosok közelében indokolt az irtása.

Védekezni a menyét károsítása ellen könnyen lehet: gondosan be kell csukni a baromfiólakat. Különbben ez a védekezés az összes menyét-félék ellen. Aki törődik gazdaságával és legyőzi a menyét ellen táplált rossz előítéletét, be fogja látni, hogy a menyét neki hasznos segítőtársa és jelenléte sok esetben egyenesen kívánatos.

A hermelin. (Mustela erminea. L.)

A hermelin életmódja és szokásai teljesen megegyezik a menyétével, tulajdonképpen annak nagyobbított kiadásának tekinthető. Nyáron színezete is hasonló a menyét színéhez. Főkülönbség a kettő között az, hogy a hermelin farkának utolsó egyharmada mindig fekete. A hermelin téli bundája fehér, kivéve a fark fekete végét. Magyarország területén csak a legritkább esetben található tiszta fehér hermelin. Nálunk a téli bundája sárgásfehér.

A hermelin is épúgy, mint a menyét, mindenütt otthon érzi magát. Lakóhely dolgában egyáltalán nem válogat. Legszívesebben mezőkön, erdő közelében tartózkodik. Falvakba, majorokba csak a tél beálltával húzódik. Februárban, vagy márciusban párosodik. A nőstény májusban, vagy júniusban 4—13 kölyket hoz a világra, melyek sokáig vakok.

Tápláléka sem különbözik a menyététől, de tekintettel arra, hogy a hermelin nagyobb, erősebb és bátrabb mint a menyét, nagyobb emlősökkel is megbírkózik. Megszorítva, az embert is megtámadja.

A hermelinről is ugyanazt állíthatjuk, mit a menyétről: hogy erdő- és mezőgazdasági szempontból, mint hatalmas egér- és pocokpusztító, hasznos. A gazda részéről inkább kímélni kellene, mint pusztítani.

Az európai nyérc. (Mustela lutreola L.)

A nyérc átmenetet képez a vidra és a görény között. Teste inkább a vidrara emlékeztet, feje, farka és lábai a görényéhez hasonlítanak. Színe szürkésbarna. A görénytől abban különbözik, hogy a haszíne megegyezik a hát színével; a fejen csak az ajkak fehérek. Ujjai között fél-úszóhártyát találunk.

Életmódja olyan, mint a vidráé. Tanyáját tavak, folyók szakadékos partjain és nádasokban üti fel. Szereti a csendes, elhagyott helyeket. Februárban, vagy márciusban párosodik.

Táplálékát főleg halak, kígyók, békák és rákok képezik. De ezeken kívül sok egeret és pockot is elpusztít.

Régebben elég ritkán Magyarország területén is előfordult, különösen a felvidéki patakok mentén. Csonka-Magyarországon a legnagyobb valószínűség szerint nem tanyázik. Bár Vásárhelyi adatai szerint az abaujmegyei Felsőméra község környékén elvétve található. (Vásárhelyi István: „Felsőmére emlős faunája.” Állattani közlemények, 1931.) Gazdasági jelentőségéről nem beszélhetünk. Ha esetleg valahol előfordulna, mint természeti ritkaságot védelmezni kellene.

Prémje értékes.

III. NEM: BORZOK. MELES.

Hazánkban egy fajuk él.

A közönséges borz. (Meles meles L.)

A borz zömök, esetlen testével, ormányszerűleg megnyúlt orrával, kevésbé ragadozó természetével egyáltalán nem hasonlít a menyét-félék családjában többi fajához. Járása nehézkes. Hiányzik nála a csa-

ládót jellemző karcsúság és könnyedség. Egész testét hosszú, durva, sertészerű, fényes szőr borítja, színe felü feketével kevert fehéres-szürke, oldalai és a fark vörhenyes, a test alsó része a mell, a torok és a lábak barnásfeketéek. Feje fehér, az orr kétoldaláról kiindulva fénytelen fekete sáv húzódik a szemek keresztül. Mellső lábain hatalmas, kétoldalt összenyomott, tompahegyű, ácsókarmok találhatóak. Érzék-szervei közül a szaglász és a hallás fejlődött ki leginkább.

Hazánk minden erdős vidékén megtalálhatjuk. Szereti a csendes, nem háborgatott erdőrészeket, melyek szántókkal határosak. Lakását mindig önmagavájtja földalatti üregekben rendezi be, melyet nagy kényelemmel és biztonsággal épít meg. Életének legnagyobb részét földalatti vackában éli le. Csak éjjel jár élelem után. Mogorva természetéből kifolyólag csakis párosodás idején — októberben — jár párosan. Februárban, vagy márciusban a nőstény 3—5 fiat hoz a világra, melyeket nagy gonddal ápol. Jellemző a borz életmódjára még az is, hogy téli álmot aluszik. Álmát azonban többször megszakítja és enyhe téli éjszakákon kijár vizet inni. Tápláléka nagyon változatos. Sok gilisztát, pajodot, rovarot, csigát fogyaszt el. Hogy a földben élő rovarok álcáihoz hozzájuthasson, a talajt feltúrja és a túrást felforgatja. De az apróbb gerinceseknek sem kegyelmez. Étlapján szerepel az egér, pocok, vakond, kisnyúl, a földön fészkelő madarak tojásai és fiókái. Szereti a makkot, gombát és az erdei gyümölcsöket. Ezenkívül kijár a mezei veteményekre is. Kárt egyedül csak az erdővel határos szőlőkben okoz. De ezt a kárt jóval felülmúlja az általa hajtott haszon és mégis azt látjuk, hogy a borzot meg nem érdemelt módon és mértékben üldözik.

Bréhm: „Az Állatok Világa” (újkiadás) c. mű 5. kötet, 15. oldalán a következőket olvashatjuk a közönséges borzról: „Európában a borz érzékeny kárt nem okoz, legalább is annyit semmi esetre sem, hogy a haszonnal szemben, amelyet mindenféle káros rovarnak erdőmezőn való tömeges pusztításával hoz, komolyan számításba jöhetne. Vaalmenyi menyétfféle közt ez a leghasznosabb és nem pusztítója, hanem föntartója az erdőnek, az erdész tehát, aki a borzot irtja, önmaga és a gondjaira bízott erdő ellen vétkezik. Legfeljebb fácskákban és szőlőkben tehet nagyobb kárt.” A sünnel együtt, jegyzi meg Müller Adolf, „az ártatlan borzot is az erdei új fásítás pusztításával vádolták. Tudatlan, felületes megfigyelők ugyanis látták, amint mind a két állat búzgón keresgélte a férgeket és kukacokat a bükk- vagy fenyőmaggal bevetett táblák barázdáiban s őket gyanúsították azzal, hogy az elvetett magvakat felszedezték. Már pedig ez a két állat kiválóan épp az ilyen helyen tanyázó sok rovarot és egereket üldözi.”

Veress Gábor „A borzról” írt cikkében a „Nimród Vadászujság” 1928. évfolyamának 194. oldalán azt mondja: „Egybevetve a borz-

okozta kárt a haszonnal, feltétlen biznysággal megállapítható, hogy a borz gazdasági szempontból inkább hasznos, mint káros. Vadászszemmel nézve okoz ugyan néha-néha kárt is, de nem oly érzékenyet korántsem, mint amily mértékben üldözik.”

Vadtenyésztés szempontjából is csak a mesterséges fácánosok közelében indokolt az irtása. Egyéb helyeken a vadászok is kímélhetnék ezt a sokat üldözött, még rájuk nézve is ártatlan állatot, az erdőgazdának feltétlen hasznos segítőtársát, annál is inkább, mert prémje nem értékes.

Húsát sok helyen megeszik, zsírját is felhasználják különböző célokra. Bőréből utazótáskákat, lószerszámokat, szőréből keféket és ecseteket készítenek.

IV. NEM: VIDRÁK. LUTRA.

Nálunk egy faj fordul elő.

A közönséges vidra. (Lutra lutra L.)

Színezete felül sötétbarna, alul valamivel világosabb, állán és felsőajkán fehéres foltokkal. Rövidszőrű, tömött bundája annyira testhez simuló, hogy a víz nem hatolhat rajta keresztül. Törzse meglehetősen karcsú, végtagjai rövidek, ujjai között a karmokig úszóhártya van. Farka hengeres, végefelé keskenyedő, hegyén tompa csúcsba végződik. A fark a test félhosszán túlér. Jellemző rá még a szőrös ajkak felett látható csupasz orr. Füle kicsiny és kerek, a bundából alig látszik ki, vízalámerülés alkalmával, egy bőrredővel elzárható. Fagazatára megjegyzendő, hogy a felső harmadik metszőfogai nagyobbak, mint a közbensők. Az alsó második metszőfogak hátrább állnak a többinél.

Nálunk folyók és tavak mentén eléggé elterjedt. Különösképpen az olyan vizeket szereti, amelyeknek partjait nagy kiterjedésű erdők szegélyezik. Tanyáját alámosott, meredek partú vizek mentén üti fel. Földalatti folyosókban lakik. Lakásának kijárata mindig a víz színe alatt, körülbelül félméter mélységben. Azonkívül a szárazra is vezet egy folyosó, amelynek célja a szellőztetés. Igazi vízi állat. A víz alatt sokáig kibírja lélegzetvétel nélkül. Életének legnagyobb részét a vízben tölti. Kényszerítő körülmények folytán nagy utakat tesz meg szárazon is, hogy halban gazdagabb vidékekre jusson.

Párosodás nincs időhöz kötve, párosodása után kilenc hétre 2—4 kölyket hoz a világra, melyek 10 napig vakok. Fiatal korban elfogott vidra könnyen megszelidíthető.

A menyétfélék családjában a vidra az egyedüli kártékony állat, mert a halgazdaság egyik legnagyobb ellensége. Ahol a vidra megtelepedett, ott haltenyésztésről szó sem lehet. A vidra által okozott kárról fogalmat szerezhetünk, ha figyelembe vesszük, hogy ennek a nagytestű állatnak naponként legalább is 1 kg hálra van szüksége, ami évenként körülbelül négy métermázsát tesz ki. De a vidra is, mint a többi menyét, ha módjában áll, sokkal többet öl, mint amivel éhségét csillapíthatná. — A halon kívül megeszi még a rákot, békát, pusztítja a vízimadarak tojásait és fiókáit, de a vízrejáró háziszárnyasokra is veszedelmessé válhatik.

Ahol rendszeres haltenyésztés folyik, ott a vidrára különös gondot kell fordítani. Ha jelenlétét nyomaiból vagy ürülékéből megállapítottuk, a védekezéssel nem szabad késni. Tekintettel arra, hogy váltóit betartja, legcélszerűbb vidrafogóvasat, a ki- és bezárási helyén elhelyezni. Télen eredményes a lesen való lövése is. Prémje nagyon értékes.

A felsorolt fajok életmódjának ismertetése, erdő- és mezőgazdasági jelentőségének neves hazai és külföldi zoológusok, gazdák, tekintélyes vadászati szakírók részéről beható kutatások és megfigyelések alapján történt méltatása után úgy érzem nem érhet vád, hogy a menyétfélék szerepét egyoldalúlag világítottam meg. De ha mindennek ellenére ez a vád mégis érne, nyugodtan viselném, mert az erdők, mezők szeretete, a bennük rejlő nagy természeti és gazdasági kincseknek óvása és szaktársaim tájékoztatása érdekében állítottam össze ezt a kis tanulmányomat, melynek kiegészítésére még Brehm „Az Állatok Világa” c. mű legújabb magyar kiadásának 4. kötetéből (377. oldal) a következőket idézem: „Rablásvágjuk és vérszomjúk néha jelentős kárt okoz az embereknek; általában azonban mégis meg kell állapítanom, hogy a közvetett, vagy közvetlen haszon jóval felülmulja az állataluk okozott kárt. Sajnálatos, hogy ezt az igazságot csak kevés ember ismeri el, s ez az oka, hogy a menyétfélék ellen valóságos irtóháborút folytatnak, nem ritkán nagyon érzékeny károsodására az emberiségnek. A kártékony, vagy egyébként ártalmas állatok pusztításával jelentékeny hasznot hajtanak, ha nem is bocsáthatjuk meg nekik minden esetben, amit az emberi tulajdonjog ellen vétének, el kell ismerünk, hogy rendszeresen csak önkéntelen kenyéradójuk hanyagságát büntetik meg betöréseikkel. Mert nincs igaza annak, aki rossz néven veszi a menyéttől, hogy rosszul őrzött, vagy rossz karban tartott galambducát, meg tyúkjólját megdézsmálja; s annak sincs igaza, aki főlhánytorgatja az emlős, vagy madárvadállományban okozott kárt, mert meg kellene gondolnia, hogy legalább is a görény, hermelin és menyét sokkal több rágcsálót pusztít, mint hasznos vadat. Feltétlenül egyedül csak azok a menyétfélék károsak, amelyek a halállományt tizedelik; a többiek azonban okvetlenül hasznot is hoznak. A vadász talán kárhoz-

tatja a nyuszt és nyest tevékenységét, ám az erdész biztonnal nem törpálcát fölöttük.”

Felhasznált irodalom:

- Rózsay Emil:* Némely félreismert emlősök és madarak. 1872.
Dr. Éhik Gyula és Dudich Endre: A Magyarországi Emlősök és azok külső rovarélősködőinek határozó táblái. 1924.
Dr. Lovassy Sándor: Magyarország gerinces állatai. 1927.
Bréhm: Az Állatok Világa (régii és új kiadás). 1901 és 1928.
Nimród Vadászujság 1927—1928. évfolyam.
Magyar Vadászujság 1926—1928. évfolyam.
Dr. Ernst Schäff: Die wildlebenden Säugetiere Deutschlands. 1911.
Dr. Bernard Altum: Forstzoologie. 1876.
Hesz — Beck: Forstschutz. 1927.
Dr. Karl Eckstein: Forstliche Zoologie. 1897.
Dr. Otto Schmiedeknecht: Die Wirbeltiere Europa's. 1906.
Dr. Richard Hertwig: Lehrbuch der Zoologie. 1922.
Dr. Hubert Ludvig: Die Wirbeltiere Deutschlands. 1884.
Dr. William Marschall: Katechismus der Zoologie. 1901.
Dr. Kurt Lampert: Dass Tierreich I. Säugetiere. 1906.
Leunis: Synopsis der Lehrkunde. 1883.
Brehms Tierleben. 1912.
K. Eserich: Die Forstinsekten Mitteleuropas 1923
-

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület Igazgatóválasztmányának Budapestén, 1935. évi október hó 16-án az egyesület székházában tartott rendes üléséről.

Megjelentek: báró Waldbott Kelemen elnök, Térfi Béla és ifj. gróf Teleki József alelnökök, Biró Zoltán ügyvezető, Ajtay Jenő, dr. Ajtai Sándor, Balogh Ernő, Beyer Jenő, báró Biedermann Imre, borhii Borhy György, Czillinger János, gróf Esterházy Móric, Fekete Zoltán, gróf Festetich Kristóf, Fiedler Jenő, Földváry Miksa, báró Inkey Pál, Ivanich Ferenc, Kallivoda Andor, Karsai Károly, gróf Keglevich Gyula, Kovács Gábor, gróf Mailáth György, Molcsány Gábor, Nagyszalánczy Brunó, Onczay László, Orosz Antal, Papp Béla, Pászthory Ödön, báró Prónay György, báró Prónay Gábor, Róth Gyula, Schenkengel László, Takács Zsigmond, Urbánfy Ignác, Walla Ferenc, Véssey Mihály, Vuk Gyula, Zügn Nándor vál. tagok és Lengyel Sándor segédtitkár.

Báró Waldbott Kelemen, elnök: Üdvözlöm a megjelent urakat s az Országos Erdészeti Egyesület igazgatóválasztmányának a mai napra kitűzött ülését megnyitom.

Megállapítom, hogy az ülés határideje a választmányi tag urakkal szabályszerű időben írásban lett közölve és, hogy az ülés a megjelentek számára való tekintettel határozatképes.

Távolmaradásukat kimentették: Béky Albert, Lány Géza, ifj. gróf Mailáth József, Matusovits Péter, Mihalovich Sándor, Osztróuczky Miklós, Rónai György, gróf Széchényi Aladár választmány tag urak.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Ajtai Sándor és Orosz Antal választmányi tag urakat kérem fel.

Utolsó választmányi ülésünk óta bizonyos mértékig nyugvópontra jutott a magyar tűzifa vasúti díjkedvezményének ügye.

Amint méltóztatik tudni, Egyesületünk a legutolsó pillanatig

azt az álláspontot képviselte, hogy a tűzifa-tarifa kedvezményt a kormány az eddigi mértékben változatlanul tartsa fenn.

Csak amikor a földművelésügyi miniszter úr kijelentette, hogy a kedvezmény meghosszabbítását ily módon biztosítani nem tudja, akkor tett az egyesület a MÁV bizonyos mértékű kártalanítására is javaslatot.

Az egyesület azt javasolta, hogy a szállítási igazolványok díját emeljék fel 2-ről 6 P-re, s ezt a 6 P díjat egyenlő arányban osszák el a termelő és fogyasztó között.

A földművelésügyi miniszter úrnak élénk sajnálatunkra nem sikerült ezt az álláspontot teljes egészében keresztülvinnie, amennyiben a pénzügyi kormányzat és egyéb kormányzati tényezők a fogyasztói árak emeléséhez nem voltak hajlandók hozzájárulni.

Ilyen körülmények között azután a földművelésügyi miniszter úr kénytelen volt az igazolványok 4 P-s díjának emelését teljes egészében a termelők terhére vállalni.

Ez a többterhelés tehát azt jelenti, hogy a magyar erdőgazdaságnak 3 P-vel nagyobb terhet kellett minden vasúti kocsirakomány vasúton vagy hajón szállított tűzifa után vállalni azért, hogy eddigi szállítási díjkedvezményét megőrizhesse, mint amekora teherviselést maga az Országos Erdészeti Egyesület javasolt.

Méltóztatik emlékezni arra, hogy az államvasutak által előterjesztett módosított tarifa a különböző távolsági osztályok szerint 1 P-től 20 P-s díjemelést jelentett volna a vasúton szállított tűzifánál.

De méltóztatik tudni azt is, hogy ez a díjemelés nem érintette volna sem a hajón szállítandó, sem pedig a külföldi tűzifát, s így már ezen a réven is rontotta volna a magyar tűzifa versenyképességét.

De indokolatlanul súlyosan terhelte volna ez a megoldás éppen a távolfekvő erdőgazdaságokat, amelyeknek értékesítési lehetőségeit éppen a távoli fekvéssel járó magas szállítási költség amúgy is hátrányosan befolyásolta.

Egyáltalán nem állíthatjuk azt, hogy ez a vagonként 4 P-s megterhelés, ami az egész magyar tűzifánál a félmillió P-t meghaladó tehertételt jelent, nem volna az erdőgazdaság jövedelmezősége szempontjából számottevő tehertétel.

Ha azonban figyelembe vesszük azt, hogy az Államvasutak legutolsó javaslata is átlagosan ennek az összegnek két és félszeresével terhelte volna meg a magyar tűzifát, s ezenkívül az előbb már részletezett igazságtalanságok és aránytalanságok sem lettek volna kiküszöbölhetőek, akkor csak megnyugvással vehetjük tudomásul azt, hogy a földművelésügyi miniszter úr a kényszerűség hatása alatt ezt a megoldást vállalta.

Tudomásom van arról, hogy a földművelésügyi minisztérium

a legutolsó percig ragaszkodot az egyesület javaslatához, s attól csak akkor tért el, amikor egyéb kormányzati tényezők úgyszólván ultimátumszerű határozattal alig két napos határidőt adtak a 4 P-s terhelés vállalására azzal a kijelentéssel, hogy ellenkező esetben az eddig érvényes tarifakedvezményt megszüntetik.

6 hónapon át úgyszólván hónapról-hónapra való meghosszabbításokkal folyt a küzdelem s én azt hiszem, hogy mindnyájunk érzését tolmácsolom akkor, amikor az erdőgazdaság érdekében folytatott erélyes és kitartó harcaért a földművelésügyi miniszter úrnak és illetékes közegeinek őszinte köszönetemet tolmácsolom.

A tarifakedvezmény egyelőre az 1936. évi július 31-ig lett meghosszabbítva s bizon reméljük, hogy most már ezen a kedvezményen változtatás a későbbi időkben sem lesz.

Nem számolhatunk be sajnos ilyen eredményről az úgynevezett hűségnyilatkozatok és a műfatermékek tarifakedvezménye ügyében folytatott küzdelemnél.

Az úgynevezett hűségnyilatkozatok ügyében küldött ugyan az államvasút egy megnyugtatósnak szánt értesítést, amely szerint esetről-estre fogja a birtokosokkal egyetértően megállapítani azokat a mennyiségeket, amiket a birtokos a kedvezményes szállítás igénybevétele esetén is tengelyen szállítani jogosult.

Nem hajlandó azonban ezeket a kikötéseket magába a nyilatkozatba felvenni.

Őszintén megvallom, hogy az Államvasútnak ezt az eljárását érthetetlennek találom.

Mert ha a megnyugtatósnak szánt nyilatkozatot komolynak vesszük, s azt a MÁV a maga részéről is komolyan betartani kívánja, akkor nem tudom megérteni, mi akadálya volna annak, hogy ezeket a kikötéseket magába a nyilatkozatba is felvegyük.

Ezért az egyesület a harcot ebben az irányban tovább folytatja. Ami már most a magyar fűrészeltfa-tarifa kedvezményét illeti, azt szeptember hó végével a kormányzat megszüntette, bár a kedvezmény maga egyáltalán nem jelentett az Államvasútra nézve túlzott megterhelést, sőt bátran állíthatjuk, hogy a sokkal hosszabb szállítások révén a fuvardíjbevétele ezen a címen is emelkedett. Eredményt e téren ezideig, sajnos, nem sikerült elérni.

A harcot azonban ebben a kérdésben sem adjuk fel, s reméljük, hogy a közeljövőben kedvező eredményről számolhatunk be.

Az új erdőtvörvény időközben történt életbelépése ezideig lényegbe vágó változást nem okozott, elsősorban azért, mert a végrehajtásra vonatkozó rendelkezések még nem láttak napvilágot.

Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy elmaradtak olyan intézkedések is, amelyek ha nem is előzték meg az új törvény életbelépését, de legalább is azzal egyidőben kellett volna megtörténniök. Ilyen

intézkedés legelső sorban az Országos Erdőgazdasági Tanács megszervezése.

Az új törvény igen sok fontos kérdésben kötelezővé teszi a miniszter urra az Országos Erdőgazdasági Tanács meghallgatását s ezek között a kérdések között vannak olyanok, amelyek a végrehajtási utasításnak elengedhetetlen kellékeit alkotják.

Az Országos Erdőgazdasági Tanács megszervezésének tehát meg kell előznie a végrehajtási utasítás kibocsátását, mert hiszen ennek igen sok olyan részlete van, amelyekre vonatkozólag a miniszter úr az Országos Erdőgazdasági Tanácsot meghallgatni köteles.

De ezenkívül is a mindennapi életben lépten-nyomon merülhetnek fel olyan kérdések, amelyeket a törvény életbelépése óta, tehát ez évi augusztus 1-étől kezdve, a miniszter úr a Tanács meghallgatása nélkül el sem intézhet. Mivel ilyenformán a Tanács megszervezésének elmaradása egyes kérdésekben úgyszólván törvényen kívüli állapotot teremt, tisztelettel javasolom, méltóztassék határozatilag kimondani, hogy az egyesület a földművelésügyi miniszter urat felterjesztésben kérje az Országos Erdőgazdasági Tanácsnak mielőbb leendő megszervezésére.

Ugyanilyen sürgősnek tartom a közigazgatási bíróságnál a törvény által kontemplált vegyes tanácsok megszervezését is, mert bármely pillanatban fordulhat elő olyan ügy, amelyet fellebbezés esetén már ezek a vegyes tanácsok lennének hivatva elbírálni.

A felterjesztésben tehát célszerű lesz ennek a megszervezésére is kitérni.

Amennyiben ezeket a javaslataimat elfogadni méltóztatik, úgy azokat határozatképpen mondom ki.

Ezután áttérhetünk a tárgysorozat egyes pontjainak tárgyalására. Felkérem az ügyvezető urat jelentése előterjesztésére.

Báró Inkey Pál az ügyrendhez szót kérve, javasolja, hogy a választmány az ülés tárgysorozatának 2. pontját tárgyalja elsősorban s mindekenelőtt ejtse meg a segédtitkár választást.

Az igazgatóválasztmány a javaslatot egyhangúan elfogadja.

Ügyvezető a választás előtt kötelességszerűen bejelenti, hogy egy választmányi tag, aki távolmaradását kimentette, szavazati jogát meghatalmazott útján kívánja gyakorolni. Egyben közli, hogy az alapszabályok ily esetben meghatalmazott útján való szavazásra nem nyújtának módot.

Egyhangúan tudomásul szolgál.

Ügyvezető bemutatja még gróf Széchényi Aladár választmányi tagnak a választással kapcsolatos következő tartalmú levelét: „Monok, 1935. október 12. Méltóságos Uram! Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának folyó hó 16-ra kitűzött gyűlésének meghívóját, megkaptam és feltett szándékom volt azon megjelenni, azonban orvosi rendeletre egyelőre Monokról nem távozhatom el. A segédtitkári állásra pályázók névjegyzékéből látom, hogy nyolcan pályáznak erre az állásra, illetve heten, mert a 2. sorszám alatti Fazekas Ferenc okl. erdőmérnök

csak abban az esetben pályázik, ha véglegesen ki lesz nevezve. A hét pályázó egyén között a ig van némi árnyalati különbség. Úgy családi körülményeik, mint elméleti tudásuk, irodalmi működésük és gyakorlati tudásuk, úgyszólván egy magaslaton áll. Mindannyian bizonyára elsőrendű szakemberek. Mégis van közöttük egy pályázó, az 5. sorszám a att megnevezett Mayer Zoltán, aki minden megkívánható kvalitáson felül azon, a mai időkben eléggé meg nem becsülhető előnnyel rendelkezik, hogy t. i. beszél németül és elég jól angolul. Az országnak mai elhagyatott voltában ez egy olyan óriási nagy előny, amely, szerintem, ezen egyéniséget magasan felemeli többi társai fölé. Szokjunk már egyszer valahára hozzá, hogy megbecsüljük azon egyéneket, akik szaktudásukon kívül az országot nemcsak idebent, hanem külföldön is reprezentálni tudják. Én tehát minden körülmények között szavazatomat erre az egyénre adnám és kérem a t. választmány többi tagjait, hogy csatlakozzanak az én felfogásomhoz. Ilyen alkalmakkor nem szabad atyafiságra vagy rokonságra nézni, hanem egyenesen a rátermettséget kell szem előtt tartani. Végtelenül sajnálom, hogy ezeket személyesen szóval nem tudom előadni, mert annak mindenesetre nagyobb hatása lenne, mint ennek az írásbeli nyilatkozatnak. Kérem, kegyeskedjék ezen nyilatkozatomat teljes egészében a gyűlésen felolvastatni. Szívélyes üdvözléssel: Széchényi Aladár gr. s. k."

Elnök ezután a segédítkérválasztás fontosságára hívja fel a választmány figyelmét. Tekintve, hogy a segédítkérválasztás idővel az egyesület ügyvezetői állását fogja betölteni, arra kéri a választmányi tag urakat, hogy a választásnál kizárólag az egyesület érdekeire legyenek figyelemmel. A szavazás módját illetően közli, hogy az titkos.

Ügyvezető közli még, hogy a megválasztáshoz az alapszabályok értelmében abszolút többségre van szükség. Javasolja, hogy csak azok a leg-több szavazatot kapott jelöltek kerülnek további szavazás alá, akik a szavazatok 60%-át érték. Ha a jelöltek közül valaki már az első szavazás során abszolút többséget kap, azt megválasztottnak kell tekinteni.

Papp Béla javasolja, hogy a választás dr. Fazekas Ferenc kizárásával csak 7 jelöltre történjék, mert Fazekas a pályázat feltételeivel elentétes kikötést tett.

Ügyvezető May Ottóra hívja fel a figyelmet, akinek nincs meg a megkívánt 10 évi gyakorlata. Javasolja, hogy a hadifogságban töltött idejét a gyakorlatba számítsák be.

Az igazolóválasztmány egyhangúan a javaslatok értelmében határoz.

Elnök a szavazás megejtése után ifj. Teleki József gróf, alelnököt, Kallivoda Andor és Véssei Mihály vál. tagokat kéri fel a szavazatok összeszámlálására és az eredmény kihirdetésére.

Erre az időre pedig az ülést felfüggeszti.

Elnök az ülést megnyitva, ifj. Teleki József gróf, alelnök a szavazás eredményét ismerteti. A leadott 38 szavazatból Mayer Zoltánra 26, May Ottóra 3, Lány Gézára 2, Tóth Bódogra 6 és Vadász József-re 1 szavazat esett.

Elnök a bejelentett eredmény alapján az abszolút többséget kapott Mayer Zoltánt az Országos Erdészeti Egyesület megválasztott segédtitkárának jelenti ki.

Ügyvezető ezután bejelenti, hogy a tavasszal elhunyt Vallent Emil egyesületi pénztárosa a nála szükségessé vált műtét költségeinek fedezésére 200 P-s havi fizetéssel egyenlő részletekben való törlesztésének kötelezettsége mellett 1000 P fizetési előleget kapott. Halála következtében azonban az előleg törlesztetlen maradt. Figyelemmel arra, hogy a vonatkozó törvény értelmében Vallent Emil özvegyének az ura után őt illető

végkielégítés címén a fizetési előleggel azonos összeget kellene kifizetni, a fizetési előlegnek végkielégítés gyanánt leendő elszámolását és az előlegnek Valent Emil nevről való törlését javasolja.

Az igazgatóválasztmány egyhangúan a javaslat értelmében határoz.

Ügyvezető Vallent Emil özvegyének kegydíj-eméredélyezése iránti kérelmét előterjesztve, a kérelem teljesítését az egyesület anyagi helyzetére való figyelemmel sajnós, most nem javasolhatja.

Egyhangúan tudomásul szolgál.

Ügyvezető Mayer Zoltán segédtitkár megválasztásával kapcsolatosan Lengyel Sándor távozó segédtitkár végkielégítését teszi szóvá. Tájékoztató közli, hogy Lengyel Sándor már kilencedik éve látja el a segédtitkári teendőket s ígéretet tett arra, hogy az új segédtitkárt munkakörébe bevezeti s 3 hónapig segítségére lesz. Javasolja, hogy ezért a támogatásért 3 hónapig a fizetését még kapja meg és végkielégítésképpen a törvény szerint járó három havi fizetést utalják ki részére.

Az igazgatóválasztmány egyhangúan a javaslat értelmében határoz.

Ügyvezető ezután Czillinger János jelentését ismerteti, aki felkérésére az egyesület képviselőletében a társítási és egyéb birtokrendezési ügyekben követendő eljárásokra vonatkozó új rendelkezettervezetnek a mérnöki kamarai bizottsági tárgyalásán vett részt.

A tárgyaláson a rendelkezettervezet sérelmes 254. §-ának — mely szerint a birtokrendezői mérnöki vizsgálaton az erdőmérnöknek a földmértanból is vizsgáznia kell — törölését kérte és egyben felhívta a bizottság figyelmét a tervezetnek az új erdőtörvény rendelkezéseivel való összhangba hozatalára. A bizottság előterjesztéseit egyhangúan elfogadta.

A jelentés egyhangúan tudomásul szolgál.

Ügyvezető ezután dr. Worschitz Frigyes erdőmérnöknek az Erdészeti Lapokban állandósítandó „külföldi lapszemle” rovat szerkesztésével kapcsolatban tett előterjesztését ismerteti. Worschitz ezen rovat szerkesztésével járó munkát minden ellenszolgáltatás nélkül, mint szerkesztőségi munkatárs kívánja végezni azzal, hogy a külföldi lapszemle rovat szerkesztése nevével jelöltessék.

Ügyvezető az ajánlat elfogadását javasolja, mert az módot nyújt a külföldi szakirodalom megismerésére, javasolja továbbá, hogy Worschitznak ezen munkájáért az egyesület ugyanolyan írói tiszteletdíjakat fizessen, mint amelyeket ily közleményekért másoknak is fizet s egyben felhatalmazást kér arra, hogy a külföldi szakapokkal való csereszony feltételéhez szükséges cserelappéldányokat kiszolgáltathassa.

Az igazgatóválasztmány a javaslatot egyhangúan elfogadja s a felhatalmazást megadja.

Ügyvezető ezután a földművelésügyi miniszter úrnak a hazai származású tűzifa fuvardíjkezdményének a meghosszabbítására vonatkozó leiratát mutatja be. A kérdéssel kapcsolatosan közli, hogy az egyesületet a tárgyalásokba nem vonták be. A földművelésügyi minisztérium megbízottai azonban mindent elkövettek az egyesület álláspontjának elfogadása érdekében. Sajnos, ez nem sikerült teljes mértékben. A kereskedelemügyi minisztérium ugyanis ultimátumszerűen két nap alatt választ kért arra nézve az egyesüettől hogy a szállítási igazolványok díjának 4 P-vel való emelését és a MÁV-nak való kárpótlás térítését vállalja-e azzal a kötelezettséggel, hogy ezt az álláspontot úgy a lapban, mint a választmány előtt védeni fogja, vagy pedig végrehajtja a tervbe vett tarifae-melést. A maga részéről kényszerűségből vállalta a 4 P-ös emelésnek a védését, nehogy az legyen eljárásának a színezete, mintha saját akara-

tából járt volna így el, a tényállást a választmány tudomására hozza. Egyben javasolja a leiratok tudomásul vételét.

Báró Prónay György minden tekintetben helyesli az ügyvezető eljárását, aki a két alternatíva közül az erdőbirtokosokra előnyösebb megoldást választotta. A megoldás azonban nem történt az egyenlő elbánás elve alapján. Az egyenlő elbánás elve az lett volna, ha 2 pengőt a fogyasztókra 2 pengőt a birtokosokra háritottak volna. A 2 pengő a fogyasztás szempontjából nem bírt volna semmi jelentőséggel. Véleménye szerint szakítani kell már egyszer azzal az elvvel, hogy mindent az erdőbirtokosokra háritsanak.

Báró Waldbott Kelemen elnök megjegyzi, hogy teljesen szokatlan módon két napos ultimátumot intéztek az egyesülethez s így az ügyvezetőnek a felelősséget vállalnia kellett.

Egyhangúan tudomásul szolgál.

Ügyvezető ezután a földművelésügyi miniszter úrnak a tűzifa kötött forgalmával kapcsolatos kérdések tárgyában az egyesület részéről történt felterjesztésre a Felsődnántuli Erdészeti és Vadászati Egyesület elnökségéhez intézett leiratát mutatja be. A leirat szövege a következő: „A Felsődnántuli Erdészeti és Vadászati Egyesület t. Elnökségének Sopron, Szent Imre-tér 1. M. Kir. Földművelésügyi Miniszter 50.878/1935. I. 1. szám. Tárgy: A tűzifa kötött forgalmával kapcsolatos kérdések. A tűzifa szabályozásával kapcsolatosan kiadott egyes rendelkezések megváltoztatása érdekében előterjesztett beadványára értesítem a t. Egyesületet, hogy a magyar tűzifaforgalom a tűzifa árának állandósításával az erdőgazdasági termelés gazdaságosságának biztosítása céljából szabályoztatott.

Nagyon természetes, hogy ezt a célt csak bizonyos korlátozások mellett lehetett elérni és ennek ellenében az erdőbirtokosoknak is bizonyos mérvű áldozatot kellett és kell hozniok. Az a rendszer, amely a szállítási igazolványok bevezetése és az Erdőbirtokosok és Fakereskedők Faforgalmi Részvénytársaságának felállításával lépett életbe, általában célravezetőnek bizonyult mert az életbeléptetett intézkedésekkel sikerült a tűzifaárakat állandósítani és a tűzifa piacot megvédeni attól, hogy a túlkínálat által a termelői árak ismét oly mértékben csökkenjenek, amely a termelés rentabilitását veszélyezteti.

Ezt a megoldást annak idején az erdőgazdaságok egyetlen országos érdekképviseleti szerve az Országos Erdészeti Egyesület is magáévá tette. Tagadhatatlan, hogy a Faforgalmi Rt. működésének első idejében voltak némi zökkenők, amelyek szükségessé tették a szállítási igazolványok tervezett kiadásának bizonyos mérvű korlátozását, azonban emellett is igyekeztem az erdőbirtokosokra ebből származó hátrányokat a lehetőséghez képest enyhíteni, a jövőben pedig azon leszek, hogy ezek teljesen ki is küszöböltessenek. Minthogy továbbá a hazai erdőgazdaságok rentabilitása érdekében a tűzifa árának állandósítását minden körülmények között biztosítani kell, természetes, hogy más megoldási lehetőség hiányában a jelenlegi rendszert, — de az eddig tapasztalt kisebb hibák lehető kiküszöbölésével — fenn kellene tartani. Ezekre való tekintettel tehát ezidőszert részéről nem látok okot fennforogni, hogy a szállítási igazolványok kiszolgáltatása körüli eljárás is megváltoztassék és pedig annál kevésbé, mert csak ezzel az eljárással áll módomban biztosítani azt, hogy a Faforgalmi Rt. az erdőbirtokosokkal szemben vállalt lehívási kötelezettségnek eleget is tudjon tenni. A t. Egyesület előterjesztésében foglalt azt a megállapítást, hogy a szállítási igazolványok kiadása zárt ajtók mögött történik s hogy a Faforgalmi Részvénytársaság részére kiadott szállítási

igazolványok mennyiségéről tudomás nem szerezhető, — helyt állónak nem találok, mert hiszen a Szállítási Igazolványok Elosztását Intéző Bizottságban a t. Egyesület elnöke is helyet foglalt, amiáltal a bizottság ülésein történő ily irányú jelentésekről, a bizottság javaslatairól és az általam tett intézkedésekről tudomással bír s azokról állandóan tájékozódhatik is. Egyidejűleg értesítem a t. Egyesületet, hogy a felterjesztésben foglalt megoldási módzatokra hozzám javaslat nem érkezett s így azokat nem is tárgyalhattam, viszont természetes az is, hogy abban az esetben, ha a rendszer tökéletesítésére bárki részéről javaslat terjesztetnék elém, nem fogok elzárkózni az elől, hogy azt az érdekeltségek bevonásával letárgyaljam s annak elfogadása esetén — amennyiben mód kínálkozik — életbe ne léptessem. Ami a t. Egyesületnek azt a kívánságát illeti, hogy a tűzifával kapcsolatos kérdésekben esetenként kérjem ki a véleményét és nyujtsak módot arra, hogy azok a termelő és szállító erdőbirtokosok és készlettulajdonosok, akik fájukat saját maguk kívánják forgalomba hozni, úgy az Országos Fagazdasági Tanácsban, valamint egyéb bizottságokban saját maguk vagy megbízottaik által olyan arányban nyerhessenek képviselőt, mint ami őket tűzifa-készleteik arányában megilletné, figyelembe vehetőnek nem találtam. Nem teljesíthetem pedig ezt a javaslatát egyrészt azért, mert az erdőbirtokosoknak úgy is módjukban van minden őket érintő kérdésben úgy az Országos Fagazdasági Tanács, mint az Országos Erdészeti Egyesület útján megnyilatkozni, másrészt pedig azért, mert a t. Egyesület által javasolt elv elfogadása a fakeskedői érdekltség hasonló kérelmének teljesítését is maga után vonhatja s ez veszélyeztetné az erdőbirtokosoknak ezekben a kérdésekben biztosított döntő súlyát. Budapest, 1935 szeptember 24. A miniszter helyett: Mayer s. k. államtitkár. A másolat hitelül: Budapest, 1935 szept. 25. Pécsvaradi B. s. k. min. irodasegéd-tiszt. P. H.”

Ügyvezető a leirattal kapcsolatban a következő nyilatkozatot olvassa fel: „Tisztelt Igazgató Választmány! Méltóztassék megengedni, hogy ezzel az ügyvel kapcsolatosan egy rövid nyilatkozatot tehessek. Nem kívántam a Rimler öméltségé által az igazgató választmányi ülésen felolvasott nyilatkozatra reflektálni azért, mert hiszen a Tanácsos úr a nyilatkozat felolvasása után azonnal eltávozott és azóta a választmány ülésein nem vett részt s így nem lett volna módja az én esetleges kijelentéseimre válaszolni. Mivel azonban az én előterjesztésemnek olyan színezetet adtak, mintha abban én a Felsődunántuli Erdészeti és Vadászati Egyesületet mint ilyet, annak a birtokos és erdőtiszt tagjait, illetőleg a Felsődunántuli Egyesület által szétküldött nyilatkozatot aláíró birtokos és erdőtiszt Urakat támadtam volna, méltóztassék megengedni annak a kijelentését, hogy sem az Egyesületet, amelynek magam is alapító tagja vagyok, mint ilyet, sem annak az egyes tagjait vagy a nyilatkozatot aláíró nem tagjait nem támadtam, nem is akartam támadni és nagyon sajnálom, ha az egyoldalú informátoraikra vonatkozó kijelentéseimet az illetők vagy az Egyesület mint ilyen, magukra értelmezték volna.

Ügyvezető kéri nyilatkozatának a jegyzőkönyvhöz való csatolását.

Egyhangúan tudomásul szolgál.

Ügyvezető bejelenti, hogy a legutóbbi igazgató választmányi ülés óta Kelemen Jenő m. kir. főerdőmérnök, Ryll Viktor ny. miniszteri tanácsos, nemes Zólyom Imre Selmezbánya ny. erdőtanácsosa, egyesületi rendes tagok elhunytak. Ugyancsak elhunyt az egyesületnek történt bejelentés szerint Dezsényi Jenő ny. gazd. főtanácsos egyesületi rendes tag is.

Ügyvezető javaslatára az igazgatóválasztmány elhunytuk feletti őszinte részvétének a jegyzőkönyvben való megörökítését határozza el.

Ügyvezető javaslatára ezután az igazgatóválasztmány Vadon Sándor okl. erdőmérnököt, ajánlja báró Biedermann Imre és Haszák Aladár segéderdőmérnököt ajánlja az ügyvezető, egyhangúan az egyesület rendes tagjai sorába iktatja.

Ügyvezető végül Pápa Miklós jogszigorló egyesületi tagnak a tagdíjnak mérséklése iránt benyújtott kérelmét ismerteti.

Ügyvezető javaslatára az igazgatóválasztmány Pápa Miklós tagdíját a méltánylást érdemlő körülményekre való figyelemmel egyhangúan az erdőőrök részére meghatározott tagdíj összegére, évi 12 P-re mérsékelte.

Több tárgy nem lévén elnök az ülést berekeszti.

Írói tiszteletdíjak! Az Országos Erdészeti Egyesület 1930. évi május hó 30-án tartott igazgatóválasztmányi ülésében elhatározta, hogy az egyesület 1930. évi július hó 1-től kezdődően az Erdészeti Lapokban megjelenő cikkekért írói tiszteletdíjat fizessen. És pedig: a szerkesztő részéről átdolgozást nem igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 64 pengőt, fordításokért vagy átdolgozást igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 32 pengőt, egyszerű közleményekért 16 oldalas ívenként 24 pengőt. Szíves tudomásulvétel végett közli: a kiadóhivatal.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A m. kir. Földművelésügyi Miniszter 84.650/1935. III.—1. számú rendelete a szarvasbikák ez évi lelövési idejének módosítása tárgyában.

Tekintettel arra, hogy a folyó vadászati évadban a szarvasbikáknak a lelövése a hazai szarvasállományhoz viszonyítottan sok helyütt mértéken túl történt és a meglévő szarvasbikaállomány a rossz ivararány és az országsszerte dult szárazság következtében előállott takarmányhiány miatt nagymértékben legyengült, a gondozásomra bízott vadászati érdekek megóvása szempontjából a szarvasbikákat folyó évi október hó 20-tól kezdődőleg vadászati tilalom alá helyezem.

Ezen tilalmi rendelkezésből kifolyólag a folyó vadászati évadban szarvasbikákra csak folyó évi október hó 19-ig bezárólag szabad vadászni.

Budapest, 1935. évi október hó 17-én.

Dr. Darányi.

IRODALOM

„Zeitschrift für Weltforstwirtschaft.” Review of World's Forestry. Revue Economique Forestière Universelle. Herausgegeben von Prof. Dr. Ing. F. Heske Tharandt, Forstliche Hochschule. Vertreter für die Vereinigten Staaten: Ward Shepard, M. F. Indian Affairs, Washington, U. S. A. Band II., Heft 7—9. April—Juni, 1935. Verlag J. Neumann—Neudamm und Berlin.

A 385—576. oldalszámozású újabbi füzet képezi a „Zeitschrift für Weltforstwirtschaft” folyóirat II. kötetének 7—9. számait. Ezt a füzetet is sok kép, táblázat és kézrajz díszíti.

A nagyobb közlemények egyike W. von Buhrmeister Eymern erdőmesternek „A távolkelet erdőszteknikailag fontos fái és cserjéi” című, 23 kézrajzú tanulmánya.

Szerző Közép- és Kelet-Afrikában hosszabb ideig tevékenykedett s ez idő alatt a műszakilag fontos fás növényekre vonatkozólag szerzett tapasztalatait írja le.

Tanulmányában kiterjeszkedik az *Abies holophilla*, *sibirica*, *nephrolepis*, *gracilis*, *sachaliensis*; a *Pinus sibirica*, *mandschurica*, *pumila*; a *Larix sibirica*, *dahurica*; a *Picea obovata*, *ajanensis*; a lomblevelűek közül pedig az *Acer borbinnerve*, *Ginnala*, *mandschuricum*, *pseudosiboldianum*, *mono*, *tataricum*, *tegmentosum*, *Ukurunduense*; a *Betula Ermanni*, *Schmidtii*, *cordata*, *dahurica*, *alba*; a *Carpinus cordata*; *Fraxinus mandschurica*, *ryuchophylla*, *pygmea*; a *Populus balsamifera*; a *Salix macrolepis*; a *Quercus mongolica*, *dentata*; a *Tilia mandschurica*, *amurensis*; a *Juglans mandschurica*, *Dimorphantus mandschuricus*; a *Phellodendron amurensis*; és az erdőgazdaságilag és műszakilag fontos cserjék közül pedig *Vitis amurensis*, *Schizandra chinensis*, *Ribes procumbens*; *Cornus mas*, *Viburnum Opulus*, *burejanum*; *Lonicera tatarica*, *coerulea*; *Hippophaë rhamnoides*; *Corylus heterophylla*; *Kaucsuk*-növények; *Scorzonera*- és *Artemisia maritima* botanikai, erdőgazdasági és műszaki tulajdonságainak leírására.

A nagyobb közlemények másika Dr. A. Ebner-nek, a bajorországi erdőszeti Kutató Intézet (München) assisztensének „Az amerikai

fatermelés kritikai megvilágításban, jövője és alakulása a jelenkor kérdései szempontjából című nagy tanulmánya. Szerző tanulmányához szükséges adatokat az 1929—1930. évben Amerikában és Kanadában gyűjtötte össze. Elsősorban a fatermelést amerikai gazdasági szempontból tárgyalja, majd közli az általa tanulmányozott vidékek területi nagyságát, s az amerikai fatermelés fejlődéstörténetét és adja a kanadai viszonyok ismertetését. A munka megszervezéséről bőven ír s táblázatokban mutatja be azt. Egy üzemi ily beosztás rajza rendkívül értékes. Az erdei telepek berendezését, azok felszerelését írja le, majd a munkáskérdést és azzal kapcsolatos bérkérdést tárgyalja s végül táblázatokkal közöl ezekről.

A „*Nemzetközi erdőgazdasági tudósítás*” rovatában (a Tharandti Erdészeti Főiskola „Külföldi és Gyarmatügyi Erdőgazdasági Intézeté”-nek közleményei) a következő közlemények vannak: Nemzetközi tudósítások. Az erdőszet az államok napi sajtóinak megvilágításában (Tudósítás 1935 április). A magánerdőgazdaságok kezelésére vonatkozó törvénykezés a világerdőgazdaságban. (Dr. Ing. Werner Junghans, München). Erdészeti bibliografia. (Waltmann).

Európa. *Németbirodalom:* A német nagybirtok gazdaságpolitikai szemlélete. Fr. E. Döbrle.

Svájc: Kisebb hírek. Dr. S. Duschek.

Dánia: Fagazdaság. Állami erdőgazdaság. Törvényhozás. Egyebek. Dr. Ing. W. Junghans.

Svédország: Fagazdaság. Állami erdőgazdaság. A magánerdők. Egyebek. Dr. Ing. W. Junghans.

Norvégia: Az 1932. és 1933. évi fakivitel. Dr. Ing. W. Junghans.

Lettország: Lettország erdőgazdasága. Werner von Sasz.

Finnország: Fagazdaság. Állami erdőgazdaság. Magán-erdőgazdaság. Egyebek. Dr. Ing. W. Junghans, München.

Oroszország: 1935. évi február, március, április és május havi jelentések az erdő- és fagazdaságról. Ing. W. Jemtzeff.

Lengyelország: Faértékesítés a lengyel állami erdőkben.

Csehszlovákia: Csehszlovákia erdőszeti statisztikájából.

Magyarország: Magyarország erdőgazdasága. Dr. Tomaso vszky Imre.

Jugoszlávia: A jugoszláv állami erdők racionalizálása.

Bulgária: Bulgária erdőszeti viszonyai és erdőgazdasága. Dr. Francke.

Olaszország: Erdőgazdaság és erdészettudomány. Dr. S. Duschek.

Spanyolország: Az új erdősítési törvény. Dr. S. Duschek. A „*Pinus insignis*” növése Észak-Spanyolországban. Luis Ma de Barandiaran, Industrie-Genieur.

Belgium: (Gyarmatok). Megjegyzések a Ruanda—Urundi erdők tanulmányához. Dr. S. Duschek.

Azsia. *Németalföldi India*: A trópusi erdők elterjedése és haszna. Ref. Mayer.

Japán: A légi felmérés Japánban. W—n.

Afrika. Közép-Afrika fagazdálkodása. Faszükséglet és fakivitel Dél-Afrikában.

Amerika. Az amerikai erdőbirtok érdeke Európában. A brazíliai szerfák névjegyzéke. (472 fafaj). Dr. Ing. Friedrich W. Freise, Rio de Janeiro.

A „*Nemzetközi Irodalmi Szemle*” rovatában Adolf Weber „*Wirtschaftspolitik I.*” c. művét ismerteti Dr. K. Mantel.

Dr. Tomasovszky Imre.

Viktor Burda: *Grundlagen der Karpfenzucht*. Herausgegeben mit Erläuterungen und Ergänzungen nach dem neuesten Standpunkt unser Kenntnisse und Erfahrungen von *Dr. Emil Walter*. Verlag von I. Neumann, Neudamm. 1935. Preis Rm. 1.50.

Bár az elmúlt évek alatt tekintélyes jövedelmet felmutató tógazdaságok a jelenlegi súlyos gazdasági viszonyokat szintén megsínylik, még mindig gazdaságosnak mondható a haltenyésztés s ezért a legutóbbi időben szerzett tapasztalatok alapján írt, fenntidézett könyvecske általános érdeklődésre tarthat számot különösen az erdőbirtokosoknál s illetve erdőmérnököknél, kik tudvalevőleg a tógazdaságok legnagyobb részét vezetik.

A szóban levő mű kizárólag a ponty tenyésztésével foglalkozik és az ivadékneveléstől a lehalászásig és értékesítésig az összes tudnivalókat tárgyalja, amelyek a pontyos tógazdaságok kezelőit érdeklik.

F. M.

Rudolf Heusohn: *Praktische Kulturvorschläge für Kippen, Bruchfelder, Dünen und Ödlandereien*. Verlag von I. Neumann, Neudamm, 1935. Preis Rm. 5.—

Ez a kis könyv gyakorlati útmutatásokat ad a kopár- és futóhomokos területek megjavításánál és beerdősítésénél követendő eljárás sikerének biztosítása végett. Különös figyelembe részesíti a szerző a barna szén kibányászása folytán keletkezett sivar, ter-

méketlen területek újra termőképessé tételét és befásításának módját.

A német éghajlati és talajviszonyoknak a mienktől való több-kevesebb eltérése miatt, a könyvben olvasható gyakorlati tanácsok természetesen teljes mértékben nem követhetők.

F. M.

Forstmeister Krutzsch und Oberförster dr. Weck: Bärenthoren 1934. Der naturgemässe Wirtschaftswald. Verlag I. Neumann, Neudamm. 1935. Preis gebunden Rm. 7.—

A szerzők ebben a most megjelent könyvben a sokat vitatott „Dauerwald” kérdést s illetve a szász „Bärenthoren” erdőben folytatott gazdálkodás újabb eredményeit tárgyalják.

Krutzsch az 1924. évben kiadott könyvében csupán a tényleges felvételeket közli, de azokból következtetéseket nem von le.

Azóta Bärenthoren-ben rendszeresen jártak el, mindent pontosan feljegyeztek és vizsgálat alá vettek s most ebben a külsőleg is igen szép műben az erdőrendezés által felvett pontos és részletes adatokat feldolgozva közreadják a szerzők.

Számos jól sikerült fénykép díszíti az értékes könyvet.

F. M.

K Ü L Ö N F É L É K

HALÁLOZÁS.

Zólogy Imre.

Dőlnek az öreg fák s a halál kaszája kíméletlenül sújt a régi gárda közé, egymásután szólítva el az élők közül azokat, akik évtizedek törekvéseit és becsületes munkáját állították a magyar erdőgazdaság szolgálatába.

Október hó 10-én szólította el a kérlelhetetlen sors az élők sorából nemes Zólogy Imrét, Selmezbánya szabad királyi város utolsó magyar erdőmesterét. Sokat küzdött, sokat hányódott, munkával és küzdelemmel egyaránt terhes életpálya zárult le a szomorú eseménnyel.

Mint annyit kartársaink közül, őt is a világégés után bekövetkező összeomlás zavarta ki évtizedeken át megszokott kedves munkahelyéről és békés otthonából, a kedves emlékü bánya-városból. Néhány évig magánvállalkozásoknál küszködött az élet nehézségeivel, majd a Pappenheim uradalom vezetőtisztii állását töltötte be hosszabb időn át s csak röviddel ezelőtt vonult onnan is nyugalomba. Lelkes szakszeretet, meleg kollégialis érzület, vidám kedély, odaadó szorgalom és buzgóság, becsületes kötelességtudás voltak főbb jellemvonásai, amelyek nemcsak szaktársai, de a kívülállók és különösen a selmezbányaiak között szereztek neki igen sok tisztelőt és barátot.

Az Egyesület mély megilletődéssel és őszinte részvétellel emlékezik meg az elhalt kartárs kiváló érdemeiről, amelyeket különösen, mint gyakorlati erdőgazda Selmec város erdőgazdaságánál szerzett, de egyúttal arról az odaadó, meleg érdeklődésről is, amellyel, mint egyesületünk egyik legrégebbi tagja, az Egyesület iránt mindenkor viseltetett. Béke hamvaira!

Kidőlt a cantus praesesünk! A lelke égbe száll,

De földi állomásain egy-egy percre megáll.

Ahogy Selmec fölé ér, szomorú, könnye hull:

Nem zeng felé magyar dal Leányvár ormiről.

SZEMÉLYI HÍREK.

Metzli Camil ünneplése.

Metzli Camil, a báró Inkey Pál iharosberényi uradalmának főerdésze, ebben az évben töltötte be az uradalomnál 40 évi szolgálatát. Az évforduló 50. évfordulója annak, hogy a soproni főiskolát elhagyta s egyúttal az ünnepelt ez évben töltötte be 70. életévét.

Ez év október hó 19-én az uradalom tulajdonosa, kollégái, ismerősei és jóbarátai meleg ünneplésben részesítették a jubilánst s az iharosi kaszinó nagytermében több mint száz terítékes banketten adtak megbecsülésüknek, szeretetüknek és jókívánságaiknak kifejezést.

Elsőnek Bartos Gyula, a herceg Batthyány-uradalom kanizsai erdőmestere köszöntötte az ünnepeltet volt gyakornokai nevében, kiemelve azt a kollégiális, jóindulatú, atyai szeretetet, amellyel a mellé beosztott fiatalemberekkel mindig bánt és egyúttal valamennyiük hálás köszönetét tolmácsolta azért a sok elméleti és gyakorlati ismeretért, aminek megszerzéséhez az ünnepelt őket hozzásegítette.

A megleghangú, sokszor költői szárnyalású felköszöntő után a volt gyakornokok márványtáblába illesztett és aláírásukkal ellátott, művészi kivitelű ezüst emlékplakettet nyújtottak át az ünnepeltnek.

Utána báró Inkey Pál, mint munkaadója emlékezett meg a legnagyobb szeretettel és hálás elismeréssel azokról a nagy szolgálatokról, amelyeket Metzli Camil hosszú szolgálati ideje alatt a családnak éspedig immár a harmadik generációnak tett és tesz.

Meleg szavakkal méltatta fáradságot nem ismerő kitartását, odaadó hűségét és kiemelte azokat a szép eredményeket, amelyeket az ünnepelt kitartó, csendes munkásságával elért.

Ügyvezető az egyesület nevében üdvözölte az ünnepeltet, majd Andó Mihály iharosi plébános az egész környék intelligenciájának, ismerőseinek és barátainak nevében tolmácsolta a legjobb kívánságokat.

Végül Roth Gyula műegyetemi tanár a főiskola nevében üdvözölte az 50 éve eltávozott vendiákot, rámutatva arra, hogy ő, a professzor, igen sok gyakorlati dolgot tanult az ünnepelttől, és mint érdemes szolgálatának legszebb eredményét, kiemelte azt a meleg szeretetet és elismerését, amivel az ünnepelt iránt nemcsak a munkaadó-birtokos, de annak jelenlévő egész családja is viseltetik.

Az ünnepelt könnyekig meghatva mondott köszönetet a szeretetteljes elismerő szavakért s a társaság a késő reggeli órákig a legvidámabb hangulatban maradt együtt.

A magunk részéről itt is meleg szívvel csatlakozunk az elhangzott jókívánságokhoz és külön is kiemeljük azokat a szép eredményeket, amelyeket az ünnepelt nemcsak a meglévő uradalmi erdők kifogástalan jókarban tartásával, de nagykiterjedésű, elvadult területek mintaszerűen sikeres betelepítésével elért. Működése igazán mintaképe az erdőmérnök sokoldalú elfoglaltságának, mert a tulajdonképpeni erdőgazdasági teendőkön kívül a kiterjedt, mesterséges tőgazdaság, az uradalom összes építkezési ügyei, valamint az összes műszaki kérdések s az egész erdőgazdaság anyag- és pénzkezelésének összes teendői itt tényleg egy ember kezében futnak össze. De mindennél nagyobbra értékeljük azt a példásan, megértő jóviszonyt, ami az uradalomban a birtokos és erdőtiszt között fennáll s amelyikben éppen olyan nagy része van a humánusan gondolkozó, az odaadó munkát méltányló, megértő birtokosnak, mint a kötelezettségét mindenek fölé helyező, lelkiismeretes, becsületes és hűséges tisztviselőnek.

*

A *Kormányzó Úr Ó Főméltósága*, Budapesten, 1935. évi október hó 30-án kelt legfelsőbb elhatározásával, a m. kir. honvédelmi miniszter előterjesztésére, *Sándor Béla* m. kir. erdőtanácsost, a gazdasági tisztviselők tényleges állományának erdőmérnöki alcsoportjában 1935. évi november hó 1-i ranggal és 1. rangszámmal, m. kir. 2. oszt. m. kir. főerdőtanácsossá kinevezte, jelenlegi szolgálati beosztásának és hatáskörének meghagyása mellett.

*

Vitéz *Simándy László*, a Kegyes Tanítórend vezető erdőmérnöke Taszárról távozván, elfoglalta új hivatalát Pécsen, ahol három egyházi uradalomnak lett központi erdőmérnök-revizora.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Terray Gyula* m. kir. főerdőtanácsost hasznos szolgálatainak elismerése mellett — saját kérelmére — 1935. évi október hó végével végleges nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Iványi Ferenc* m. kir. főerdőmérnököt a szolgálat érdekében Kecskemétre Budapestre helyezte át és szolgálattételre a földművelésügyi minisztériumba osztotta be.

Az erdei famagvaknak gombák elleni védelme. A fabetegségek nagy része tudvalevőleg a gombák által megfertőzött famagvakra vezethető vissza. A kérdés tisztázása céljából, — hogy a fertőzéstől mily mértékben lehet tartani s hogy főleg mily gombabetegségek vehetők tekintetbe, — az orosz Erdészeti Kutató Intézet számos fekete és jegenye-fenyő tobozt különböző fejlődési

fokban pontosan megvizsgált. A vizsgálatok során megállapítást nyert, hogy a magvak oly tobozokban, amelyek még nem nyíltak fel, 100%-ig egészségesek, azok a magvak pedig, amelyeket a dobozok felnyílása után vizsgáltak meg, jelentékeny részben fertőzöttek voltak. A különféle károsítók között különösen a *Penicillium*, *Alternaria*, *Cladosporium* és *Dematium* félék voltak erősen képviselve. A magvak legfeljebb 88%-ig voltak egészségesek. A pajtákban fekvő tobozokban majdnem 80%-ig *Penicillium* által fertőzött magvakat találtak. A gombabetegségek megfékezésére leginkább ajánlható a magvak csávázása. Erre a célra a formalin és hypermangan (mindkét esetben 0.15%-os oldatban) használható. A talajnak a vetés után történő fertőtlenítésével (leginkább kénsavas oldattal) is kielégítő eredmények érhetők el. (A Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung ézevi 40. számából.)

Németország belföldi fával fedezi szükségletét. A hamburgi „Weltwirtschafts-Archiv” szerint a németországi piac haszonfaszükségletét az utóbbi években a következőképpen fedezte: (Becsülés millió m³-ben).

év	belföldi fából:	import fából:	ebbőlpapírfa	összesen
1927.	24.9	16.0	3.8	40.9
1928.	26.0	17.7	4.5	47.3
1932.	19.0	3.7	2.3	22.7
1933.	24.0	6.6	4.8	30.6
1934.	29.4	8.4	4.9	37.8

Amint hírlik, intézkedések történtek oly irányban, hogy a mintegy 42 millió m³-re tehető faszükségletét a jövőben lehetőleg belföldön biztosítsák. Miután Németország 12.6 millió hektár erdőterület felett rendelkezik, ez elméletileg megvalósíthatónak látszik. Gyakorlati szempontból a német behozatali érdekeltség azonban valószínűleg az olcsóbb fűrészelésre alkalmas gömbfa és papírfa behozatalára fognak törekedni, amelyre egyes kiviteli országok különösen kedvező szállítási díjtételeket állapítottak meg. A dolog valószínűleg azon fog megfordulni, hogy Németország legfőbb fenyőfaszállítói (Olaszország 2.5, Csehszlovákia 1.8, Lengyelország 1.08, Ausztria 0.5 millió m³) mily mértékben fogják kivitelüket továbbra egyensúlyban tarthatni. Ez a körülmény az amúgy is nehéz helyzetben lévő erdőgazdaságoknak újabb gondot fog okozni.

Fagázzal hajtott motoroseke. A „Gassageno Dux Rt.” Olaszországban egy faszéngázosítóval ellátott motorosekét állított ki. A kiállított motorosekével végzett nyilvános próbákon a következő eredményeket érték el. A barázdák mélysége 22 cm, a barázdák szélessége 65 cm, egy óra alatt felszántott terület nagysága 490 m², felhasznált faszén 13.5 kg, a gyújtáshoz felhasznált benzin

0.028 kg és a kifejtett vonóerő 21 lóerő. (A Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung ezévi 44. számából.)

A csehszlovák állami erdők deficitje. A csehszlovák állami erdők zárszámadásának felülvizsgálata során az 1934. év veszteségét 9 millió koronában állapították meg. Miután 1933-ban a deficit még mintegy 29 millió korona volt, a csehszlovák állami erdők pénzügyi helyzete jelentékenyen megjavult. Valószínűleg a mezőgazdasági birtokok és az ipari üzemek bevételei is bennfoglaltatnak a közölt számokban s így az erdőgazdaságilag művelt területek tulajdonképpen helyzetéről nem lehet tiszta képet alkotni. (A Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung ezévi 41. számából.)

Bulgária erdeiről. Bulgária összes erdőterülete 2,521.000. Ha az erdőterületből 33%-ot a szálerdők, 65%-ot a tiszta sarjerdők és 2%-ot a kevert sarjerdők foglalnak el. Az egész erdőterület 22%-a állami erdő, 57%-a községi és 21%-a magánerdő. A bolgár erdőkben előforduló károkat többnyire emberi beavatkozások okozzák. Több mint 500.000 Ha. kiterjedésű erdőt legeltetéssel és marhahajtással olyannyira tönkretettek, hogy ezek az erdők fatermelés szempontjából már egyáltalán nem jöhetnek figyelembe. Erdőgazdák kiképzésére egy erdőművelési iskola áll rendelkezésre. Az erdőőröket főleg gyakorlatilag, hathónaapos tanfolyamokon képezik ki. Egy magasabb fokú iskolát Szófiában 1919. évben állítottak fel. Az erdőtisztek és erdőgazdák három év alatt itt nyernek képesítést. 1925-ben egy erdészeti főiskolát alapítottak olyképpen, hogy a szófiai egyetem mezőgazdasági fakultásán egy erdészeti szakosztályt létesítettek. A tanulmányi idő 8 szemeszter. A hallgatóknak az államvizsga letétele előtt egy évet még gyakorlati szolgálatban kell tölteniök. Ez a főiskola mostanáig 122 okleveles erdőmérnököt képezett ki. (A Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung ezévi 4. számából.)

A M. Kir. Postavezérigazgatóság versenytárgyalási hirdetménye tölgy- és fenyőfaoszlopok szállítására.

A m. kir. postavezérigazgatóság a posta részére szükséges 6000 darab hazai származású 6.5 méteres tölgyfaoszlop és lehetőleg hazai származású 7000 db 6.5 méteres és 10.000 db 8 méteres fenyőfaoszlop szállítására nyilvános versenytárgyalást hirdet.

A szállítás megkezdésének időpontja március hó 15., befejezésének időpontja pedig legkésőbb május hó 30.

Ajánlatokat a tölgyfa- és fenyőfaoszlopokra külön-külön és az oszlopmennyiség kisebb részeire is lehet tenni, azonban belföldi termelésű oszlopokra 1500 darabnál, külföldi termelésű oszlopnál pedig 2000 darabnál kisebb mennyiségre ajánlat nem tehető.

Az ajánlat pengő értékben darabonkénti vagy köbméterenkénti egységár megadása mellett teendő. Megadandó a termelési hely, illetve az a vasúti állomás, ahol az átadás történik, valamint a szállítási tervezet, mely pontosan betartandó.

Az ajánlatokat a m. kir. postavezérigazgatóságnál (Budapest, I., Krisztina-körút 12., III. em. 339.) november 20-án, d. e. 10 óráig kell benyújtani, azok felbontása ugyanaz nap délelőtt fél 11 óraker, III. em. 337. alatt történik. Bánatpénz az ajánlati érték 2%-a.

A Máv. hirdménye faszén szállítására. A magyar királyi államvasutak igazgatósága 13.200 q faszén szállítása iránt nyilvános versenytárgyalást hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb folyó évi november hó 26-án déli 12 óráig adandók be, a bánatpénz pedig ugyanaz nap déli 12 óráig teendő le.

A versenytárgyalásra vonatkozó részletes feltételek, valamint az ajánlati űrlapok a magyar királyi államvasutak beszerzési főosztályában (Budapest, VI., Andrásy-út 75., III. 386.) naponta 12—14 óra között vehetők át.

Budapest, 1935. évi november hó.

Az igazgatóság.

Fa- és építési anyagok tájékoztató árai november hónapban.

I. Faárak:

termelők és nagykereskedők közötti forgalomban:

A) Lomberanyagok.

1. Gömbfa m³-ként

ab feladóállomás.	Pengő
Tölgy 30 cm felül	25—40
Tölgyfournier 45 cm felül .	50—80
Bükk 30 cm felül	20—30
Gyertyán 25 cm felül	20—30
Kóris 40 cm felül	30—50
Jávor 30 cm felül	35—50
Szil	10—15
Éger 30 cm felül	20—50
Nyár (gyufafa)	17—22
Nyár 50 cm felül	30—40
Kóris bognárfa 10 t vg.	280—290
Szil „ 10 „ „	200—240
Akác „ 10 „ „	280—290
Akácoszlop . 10 „ „	270—290

2. Fűrészelt lombfaanyag.

m³-ként budapesti paritásban
+ forgalmi adó.

	Pengő
Tölgy, merkantil, széle-	
zetlen	100—110
Kóris I. o.	110—130
Szil	—
Gyertyán jobb	80—100
Jávor I. o.	130—140
Éger merkantil	90—120
Nyár	—
Hárs, merkantil	100—110
Bükk gőzölt, I. o. szél. .	110—120
Bükk „ I. o. szélezetlen	100—110
Bükk gőzöletlen „	—

3. Tűzifa.

A Faforgalmi Rt. által a termelőknek nov. hóban 10.000 kg-ként fizetendő
átvételi árak pengőben

budapesti paritásban, I. osztályú áruért a következők:

	Hasáb	Hasított dorong	Dorong	Vékony dorong	Tuskó
Bükk-----1934/35. évi	292	278	255	214	252
Gyertyán-----	282	267	243	207	235
Cser, tölgy, kóris „	258	240	216	181	216
Akác-----	280	266	246	206	246
Egyéb keményfa „	244	230	206	171	206
Fenyő-----	263	—	214	—	—
Lagy lombfa-----	214	—	184	—	184
Hántolt cser, tölgy „	—	—	278	—	—

Belföldi tűzifaárak kisebb vételeknél, 10.000 kg-ként, pengőben, buda-
pesti paritásban, mintegy 80 pengős fuvarral:

	1933/34 évi	1934/35 évi
Bükk, hasáb -- --	355—360	325—330
„ dorong -- --	295—305	280—290
Gyertyán, hasáb --	325—330	300—305
„ dorong -- --	290—300	275—280

Cser és tölgy, hasáb	320—325	285—290
„ „ dorong --	290—295	255—260
Akác, hasáb ---	305—310	300—305
„ dorong ---	285—295	280—290
Hántolt fa ---	340—345	315—320

(Nagyobb tételeknél a mennyiség, szállítási határidő és előleg szerint az árak megfelelően alacsonyabbak)

Román tűzifaárak helyt leadóállomás, 10.000 kg-ként, pengőben:

	I. árkörzet	II. árkörzet
I. o. bükk, hasáb --	270—310	315—340
Egyéb bükkfa ---	255—295	300—325
Tölgy, cser stb. ---	250—290	300—325
Hántolt tölgy ---	270—310	315—340

Az árkörzetek beosztását lásd 1935. évi július—augusztusi lapszámunk III. jelzésű oldalán.)

4. Egyéb faanyagok:

Bükk keréktalp db (f) —	Tölgydonga I-a akója 2:50—5:—
Kóris „ „ „ 32—34 f	Tölgydonga II-a „ —
Nyírfarúd „ „ „ 1.80—2.—	I.o. tölgyparketta, méretszerint 7—9
	II.o. „ „ 6—8
	I. o. bükkparketta „ . 5:00—5:50
	II. o. „ „ 4:50—5:00

B) Fenyőfaanyagok.

6. Budapesti fenyőfa-detailárak

<i>m³-ként:</i>	
ab raktár.	Pengő
Válogatott lúcfenyő . . .	110—120
I. oszt. áru 24 mm	
alapon	100—110
II. oszt. áru 24 mm	
alapon	80—90
III. oszt. áru 24 mm	
alapon	65—70
Léc, hosszú	60—65
Zárléc lúcfenyő	60—65
Faragott fa alapára . . .	42—45
Fűrészelt fa 6 m-ig . . .	54—60
Zsindely ezre, 18 collos .	—

7. Import fenyőfaanyagok, nagybani árak m³-ként ab magyar határ.

a) Erdélyi áru:

Lúc, építési anyag, széles	Pengő 80—85
Román IV. oszt. lúcc	
széles	65—68
Román V. oszt. lúcc, széles	54
Román VI. oszt. lúcc, széles	44

Román V. oszt. jegenye	Pengő
széles	42
Léc, zárléc	30—44
Zsaluzó áru VI. o.	34—36
Faragott fa	26—30
Fenyőrud 7—8 cm. fm.	0:19—0:20
„ 9—11 „ „	0:24 0:25

b) Osztrák áru:

Helyt Budapesten.	Pengő
Széles építési anyag . .	48—50
Keskeny „ „	39—40
Léc, zárléc	48—50

8. Faszén:

	Pengő
Belföldi I-a 10.000 kg . .	550—600
Románfaszén I-a 10.000 kg	550—600
Retortaszén ab m. h. á.	650—730

II. Építési anyagok árai:

Budapest ab gyártelep.

Égetett agyagtégla ezre	
nagyméretű	35—38 P
kisméretű	28—30 „
1 q égetett mész.	2.40-3.10 „
100 kg. portlandcement	
	kb. 5.20—5.90

1

**Az „Erdészeti Lapok“ 1935. évi XI. füzetének
HIRDETÉSEI.**

**Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak**

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíthatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresleti hirdetéseknél 6 fill.
Külön mellékletek megegyezés szerint.

Adóügyekben előfizetőinknek díjmentesen szolgál felvilágosítással az Adó és Könyvvitel szerkesztősége, IX., Ferenc-körút 37. szám. Telefon: 32-2-60.

Tűzifát keres megvételre, értékesítést, üzemtervkészítést, szaktanácsadói tisztséget vállal erdőgazdaságban **Platthy Béla** okl. erdőmérnök Székesfehérvár, Széchenyi-utca 28. Tel.: 197. (6. IV—1.)

Bányafát, bármily gömbfát és erdőket vágási engedéllyel keres **Messinger Marcel** nyug. bányafőtisztviselő, fabizományos. Budapest, V., Tátra-utca 5. Telefon: 296—28. (5. III—1.)

Erdőbirtokosok és Fakereskedők

Faforgalmi Részvénytársasága • Budapest, V., Alkotmány-utca 6.

a z O R S Z Á G O S E R D É S Z E T I E G Y E S Ü L E T s z é k h á z á b a n

Sürgőnycím: Faforgalmi. Telefon: *14-6-49.

A M. Kir. Földmívelésügyi Min. 65450/1933. és 65700/1933. számú rendeletei alapján állami ellenőrzés alatt működő vállalat.

Rendeltetése:

- 1. A belföldi tűzifa megvásárlása,** megelőzése és átvételétől számított 14 napon belül teljes kifizetése.
- 2. Bel- és külföldi tűzifának a fakereskedelem útján való értékesítése.**

Erdei-, fekete-, lúcc-, jegenyefenyőt, vékony gömbfát vezetékoszlopok

céljaira 7—8 méter hosszúságtól felfelé
minden hosszban készpénzfizetés ellenében
magas áron vásárolunk. Ajánlatokat kérjük

„Una” Faértékesítő rt., Budapest
V., Nádor-utca 21. Telefon: 278-59* szám alá

MAGYAR TŰZIFÁT

*előnyös áron, minden mennyiségben
vásárol*

WINTER HERRMANN

R.-T.

Budapest, V., Vilmos császár-út 72

Telefon: Aut. 11-2-69.

Termelések finanszírozását elvállaljuk!

(1. XXXIII—33.)

Kocsánytalan tölgymakkot 1 vagonnal veszek. Ajánlatokat kérek Pécsi Székesegyházi Uradalom Erdőgazdasága, Árpádtető, u. p. Mecsekszabolcs, címre.

JeleSEN érettségizett, 37 éves, róm. kath., nős, gyermektelen, „ki-tűnő”-en szakvizsgázott *erdőőr*, 8 évi gyakorlattal külső, vagy belső szolgálatra *állást keres.* Tiszta erkölcsi bizonyítvány. Cím: Csermák János, Szászhalombatta, Fejér megye. (8)

55.740—1935. I—1. szám. M. kir. Földművelésügyi Miniszter.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Pályázatot hirdetek a tárcám államrendészeti altiszti személyzetének létszámában megüresedett 14 I. oszt. altiszt-erdőőri állásra.

A pályázatra bocsátott állások az 1933. évi 1400. M. E. számú rendelethez csatolt 8. számú kimutatásban megállapított illetményekkel, a szabályszerű lakbérrel és mellékjárandóságokkal vannak egybekötve.

A kinevezés az 1927. évi 3000. M. E. számú rendelet 10. pontja alapján egyelőre ideiglenes minőségben történik, de két évi kifogástalanul eltöltött szolgálat után végleges jellegűvé válik.

A pályázatra bocsátott 14 állás közül 7 állásra az 1931. évi III. t.-c., illetőleg az annak végrehajtása tárgyában kiadott 1931. évi 11.720/17. számú utasítás (megjelent a Budapesti Közlöny 1931. évi március hó 15-i 61. számában) alapján — amennyiben a pályázati feltételeknek megfelelnek — kizárólagos igényjogosultsággal bírnak azok a honvédségnél, határőrségnél, folyamőrségnél vagy csendőrségnél szolgálatot teljesített legénységi állományú egyének, akiknek ez az igényjogosultsága az érdekelt miniszter által kiállított igazolvánnyal elismertetett.

Ha az igazolványosoknak fenntartott ezekre az állásokra igazolványosok nem pályáznának, úgy ezekre, mint a jelen hirdetéssel pályázatra bocsátott többi állásra a Vitézi Rend tagjainak és az 1914—1918. évi világháborúban arcvonalbeli szolgálatot teljesített, vagy ebből kifolyólag megrokkant egyéneknek — amennyiben a pályázat alá bocsátott álláshoz megkívánt feltételeknek megfelelnek — más pályázókkal szemben elsőbbségük van.

A pályázati kérvényhez eredetiben vagy hiteles másolatban a következő okmányok csatolandók:

a) *általában*

1. születési anyakönyvi kivonat (keresztlevél);
2. újabb keletű hatósági erkölcsi bizonyítvány, amely a családi állapotot és a politikai megbízhatóságot is igazolja;
3. a magyar honosságot igazoló bizonyítvány, esetleg a magyar állampolgárság fenntartására való igény szabályszerű bejelentését (opción) igazoló okmány;
4. iskolai végzettséget igazoló okmány;

5. az 1935. évi IV. t.-c. 48. §-a alapján előírt erdőőri szakképzettséget igazoló bizonyítvány;

6. a jó látó-, hallóképességet és erdőőri szolgálatra alkalmas, erős testalkatot igazoló újabb keletű hatósági orvosi bizonyítvány;

7. az esetleges előző szolgálatot igazoló okmány;

b) *igazolványosoknál* az a) alatti okmányokon kívül, a 2. és 3. alattiak kivételével az 1931:III. t.-c. alapján kiállított igazolvány;

c) *a Vitézi Rend tagjainál* az a) alatti okmányokon kívül a Vitézi Rend főszéktartósága által kiállított igazolvány, vagy annak hiteles másolata;

d) *az 1914—1918. világháborúban arcvonalbeli szolgálatot teljesített egyéneknél* az a) alatti okmányokon kívül a Károly-eszakereszt viselésére jogosultságot tanúsító igazolvány, esetleg ennek másolata;

e) *a világháborúban arcvonalbeli szolgálatból kifolyólag rokkanttá vált nem hivatásos katonai egyéneknél* az a) alatti okmányokon kívül a rokkantjára járó ellátásra való igény nélkül hadirokkanttá történt nyilvánítást tanúsító lap hiteles másolata;

f) *a világháborúban rokkanttá vált hivatásos katonai állományból származó egyéneknél* az a) alatti okmányokon kívül igazolvány arról, hogy a világháború alatt szerzett sérüléseikből kifolyólag rokkanttá váltak és sérülési pótdíj élvezetében állanak.

A pályázóknak sajátkezűleg írt és az alábbi kivétellel 2 pengő értékű okmánybélyeggel ellátott folyamodványukat a jelen pályázati hirdetésnek a Budapesti Közlönyben 3-szor történt megjelenésétől számított 30 napig bezárólag, pontos lakcímük feltüntetése mellett a m. kir. Földművelésügyi Miniszterhez címezve, a m. kir. Földművelésügyi Minisztérium I. csoportjánál (Budapest, V. ker., Kossuth Lajos-tér 11. III. em. 314. szám) kell benyújtani.

Az igazolványosok, valamint fenti c), d), e), f) pontokban említett elsőbbségi igényjogosultak folyamodványai s ezek mellékletei az 1931:III. t.-c. 17. szakasza, illetve az e törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1931. évi 11.720/17. H. M. számú utasítás második rész. II. pontja alapján illetékmentesek.

A tényleges katonai szolgálatban álló igazolványosok szolgálati úton, a nem tényleges szolgálatban álló igazolványosok közvetlenül, a közszolgálatban álló pályázók felettes hatóságuk, a szolgálatban nem állók pedig Budapesten a székesfőváros polgármestere, vidéken pedig az illetékes főispán útján tartoznak kérvényeiket benyújtani.

A pályázati feltételeknek meg nem felelő, hiányosan felszerelt folyamodványok figyelembe nem vehetők.

Budapest, 1935. évi október hó 17-én.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Az „Erdészeti Lapok“ 1935. évi XI. füzetének tartalma:

Krónika	821
Muzsnay Géza: A fokozatos felújító vágásmód multjából a régi Magyarországon	826
Worschitz Frigyes dr.: A faanyagvizsgálat okszerűsítése és nemzetközi szabályozása. (Befejezés)	834
Mezey Rezső: Az erdőgazdasági üzemtervekről	847
Györffy János: A menyét-félék erdőgazdasági jelentősége. (Befejezés)	857
Egyesületi közlemények: Jegyzőkönyv az O. E. E. igazgató-választmányának Budapesten, 1935. évi október hó 16-án az egyesület székházában tartott rendes üléséről. — Írói tiszteletdíjak	866
Hivatalos közlemények: A m. kir. földművelésügyi miniszter 84.650/1935. III—1. számú rendelete a szarvasbikák ezévi lelövési idejének módosítása tárgyában	874
Irodalom, könyvismertetés: „Zeitschrift für Weltforstwirtschaft“ (Dr. Tomasovszky Imre.) — Viktor Burda: Grundlagen der Karpfenzucht. (F. M.) — Rudolf Heusohn: Praktische Kulturvorschläge für Kippen, Bouchfelder, Dünen und Öldländerien. (F. M.) — Forstmeister Krutzsch und Oberförster dr. Weck: Bärenthoren 1934. Der naturgemässe Wirtschaftswald. (F. M.)	875
Különfélék: Halálozás. — Személyi hírek. — Az erdei famagvaknak gombák elleni védelme. — Németország belföldi fával fedezi szükségletét. — Fagázzal hajtott mótoros eke. — A cseh-szlovák állami erdők deficitje. — Bulgária erdeiről. — A m. kir. Postavezérigazgatóság versenytárgyalási hirdetménye tölgy- és fenyőfa oszlopok szállítására. — A MÁV. hirdetménye faszén szállítására	879
Faanyagok és építési anyagok tájékoztató ára 1935. évi november hónapban	885
Hirdetések	I—IV
Mellékletek: 1. Az új erdőtörvényjavaslat képviselőházi tárgyalása (8-ik rész). — 2. Erdészeti Statisztikai közlemények. IV. füzet.	

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900